

[Justitsministeren.]

tingets medlemmer lejlighed til en principiel stillingtagen til spørgsmålet om dødsstraffens afskaffelse.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål om fremme af forespørgsel til boligministeren af Guldberg m. fl.

(Forespørgslen (nr. I) findes i tidenden sp. 412).

Formanden: Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

De under punkterne 2 — 11 på dagsordenen opførte sager kan kun med tingets samtykke behandles i dette møde, men hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg samtykket som givet. (Ophold). Det er givet.

Man gik herefter til:

Første behandling af forslag til lov om ændring af merværdiafgiftsloven. (Betalingsfrist for landbrug og fiskeri m. v. samt prisnedsættelse for mælk og mejeriprodukter).

(Lovforslaget (nr. 28) findes i tillæg A. sp. 469, fremsættelsen i tidenden sp. 375).

Formanden: Sammen med denne sag foretages de under punkterne 3 — 7 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om tobaksafgifter.

(Lovforslaget (nr. 29) findes i tillæg A. sp. 481, fremsættelsen i tidenden sp. 375).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om afgift af øl.

(Lovforslaget (nr. 30) findes i tillæg A. sp. 485, fremsættelsen i tidenden sp. 375).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om forskellige forbrugsafgifter.

(Lovforslaget (nr. 31) findes i tillæg A. sp. 493, fremsættelsen i tidenden sp. 376).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om afgift af benzin.

(Lovforslaget (nr. 33) findes i tillæg A. sp. 503, fremsættelsen i tidenden sp. 376).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om vægtafgift af motorkøretøjer m. v.

(Lovforslaget (nr. 34) findes i tillæg A. sp. 507, fremsættelsen i tidenden sp. 376).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Ove Hansen: De lovforslag, der her er til første behandling, skal sammen med det, vi havde til behandling i går, ses i sammenhæng med de øvrige økonomiske foranstaltninger, som regeringen har iværksat, nemlig for det første de besparelser, der er foretaget ved forelæggelsen af den foreløbige finansplan, på 2,4 mia kr., og for det andet den kreditlovgivning, som økonomiministeren har forelagt, og som betyder en bedre styring af kapitalen. For det tredje kommer regeringens bygge- og anlægsstop inden for den offentlige sektor og reguleringen vedrørende det private boligbyggeri. Den dæmpning af aktiviteten, der herved sker på disse områder, er også et væsentligt bidrag i regeringens bestræbelser på at bringe balance i økonomien.

Denne dæmpning af aktiviteten inden for bygge- og anlægsvirksomheden må naturligvis ikke bevirke, at beskæftigelsesmulighederne forringes. Skulle det vise sig, at der forekommer områder her i landet, hvor bygge- og anlægsstoppet giver tendens til ledighed, vil regeringen naturligvis hurtigt fravige anlægsstoppet og reguleringerne de pågældende steder, idet man naturligvis er på vagt over for, om ledighed skulle opstå.

Regeringen gjorde opmærksom på, at den ønskede en stramning på yderligere omkring 1 mia kr., og det er det, der er formålet med disse lovforslag samt den bebudede besparelse på yderligere mindst 200 mill. kr.

De fremsatte lovforslag er vel ikke af en sådan art, at en regering almindeligvis bliver populær på dem. Jeg tror heller ikke, at regeringen skal forvente tak fra ordførerne i dag, men vel snarere kritiske bemærkninger. Jeg forstår imidlertid regerin-

[Ove Hansen.]

gens handling, og jeg respekterer den for den, og jeg kan kun give udtryk for min anerkendelse af det udspil, der her er foretaget.

De akutte indgreb, regeringen nu foreslår, kan være generende for mange, men man kan ikke både spare og pålægge øgede afgifter på 1.400 mill. kr., uden at det bliver mærkbart, selv om der gives 400 mill. kr. tilbage som kompensation på mejeriprodukter, og derfor gælder det om at placere afgiftsforhøjelserne på steder, hvor det bliver mindst føleligt.

Nu vil mange måske sige og med rette, at det er de traditionelle veje, regeringen har betrådt, det er stort set også de samme veje, som tidligere regeringer har benyttet. Man kan diskutere, om det er mere eller mindre luksusbetonede områder, regeringen har valgt, men at betegne dem som livsvigtige områder ville være ukorrekt.

Min begejstring for lovforslagene, da jeg gennemlæste dem, var behersket, men ved nærmere omtanke og ikke mindst på baggrund af forslagernes tilblivelse vandt de i nogen grad min sympati. For hvad er hensigten med lovforslagene? Ikke at tilføre penge til en tom statskasse, ikke at hjælpe et land i nød, tværtimod, vi kan glæde os over, at vi befinder os i et land med en aktivitet, en økonomisk udfoldelse, som ingen sinde tidligere og en produktion og en beskæftigelse så stor som ingen sinde før.

Det kan vi kun være tilfreds med og glæde os over, men den store aktivitet har sin pris. En finanspolitisk stramning er særdeles påkrævet, og en dæmpning af forbruget er ligeledes påkrævet, dersom vi fortsat skal opretholde den fulde beskæftigelse, og det skal vi. Jeg deler fuldt ud regeringens synspunkt, at den fulde beskæftigelse skal indtage førstepladsen, og det er bl. a. for at bevare den fulde beskæftigelse, at regeringen anmoder om folketingets tilslutning til gennemførelsen af disse mange indgreb.

Gennemførelsen af lovforslagene vil ikke kunne undgå at berøre og medføre nogle ubehageligheder inden for visse erhverv, men jeg tror og håber, at indgrebene vil virke forholdsvis beskedne. Forbrugerne, og dem hører vi alle til, vil også kunne mærke indgrebene, dog i nogen grad afhængig af den enkelte forbrugers smag og behov.

Vi vil formentlig under udvalgsbehandlingen modtage henvendelser fra brancher, der berøres af lovforslagene, og vi vil naturligvis med interesse lytte til de indvendinger, der eventuelt måtte komme.

Jeg skal ikke her nærmere omtale de mange lovforslag, men der er dog et par af dem, jeg gerne vil kommentere.

I et af forslagene foreslår regeringen en forhøjelse af afgiften på benzin på godt 7 øre pr. l. Jeg er godt klar over, at en sådan forhøjelse kan medføre gener visse steder, men skal man beskæftige sig med punktafgifter, vil det være vanskeligt at undgå benzinen. Lad mig tilføje, at Danmark er et af de lande i Vesteuropa, der har de laveste benzinpriser. Jeg kan til sammenligning oplyse, at med den forhøjelse, finansministeren nu foreslår, vil den samlede afgift pr. l udgøre godt 89 øre, mens den i Sverige f. eks. andrager 90 øre pr. l.

Jeg, ved at der er mange, der er beskæftiget langt fra deres bopæl og derfor ofte må anvende motorkøretøj til arbejdsstedet. Denne afgiftsforhøjelse på benzinen forøger naturligvis deres omkostninger væsentligt, og derfor vil jeg spørge finansministeren, om det nuværende fradrag for befordring på maksimalt 3.000 kr. påtænkes forhøjet. Jeg hører gerne finansministerens kommentarer hertil.

Det andet lovforslag, jeg gerne vil kommentere, er lovforslaget om ændringer i momsloven. Ændringerne går ud på at give finansministeren bemyndigelse til efter forhandling med landbrugsministeren at fastsætte regler for nedsættelse af forbrugerpriserne på mælk og mejeriprodukter ved i realiteten at friholde disse varer for moms.

Af de 1.400 mill. kr., som lovforslagene skulle give i provenu til staten, er det som nævnt hensigten at de 400 mill. kr. skal anvendes til nedsættelse af mælkeprisen og priserne på mejeriprodukter. Da vi i 1967 indførte momsen, omfattede den også mejeriprodukter, men vi var dengang enige om, at det ville være for stærk en belastning af disse varer, og kompenserede derfor over den hjemmemarkedsordning, der var gældende indtil 1972, da ordningen ophørte.

Med de høje priser, vi har i dag på mejeriprodukter, anser jeg det for en meget stor fordel, at der igen ydes kompensation svarende til momsafgiften på varerne inden for

[Ove Hansen.]

gruppen mejeriprodukter. Ganske vist vil borgere med større indkomster også få fordel af fritagelsen, men da størsteparten af landets borgere ikke hører til de højt-lønnede, kan jeg kun være tilfreds med, at mælken kan fås til lavere pris.

Der har i den senere tid været ønsket fremme om at fritage fødevarer for moms, i og for sig en god tanke, som det bare er vanskeligt at realisere. Da vi i 1967 indførte momsen, undersøgte vi meget nøje mulighederne for at fritage fødevarer for moms. Vi kom dengang til det resultat, at det ville medføre betydelige administrative problemer såvel regnskabsmæssigt som med hensyn til at fastlægge grænsen mellem fødevarer og ikke-fødevarer, ligesom kontrolmulighederne ville være stærkt begrænset. Jeg ved godt, at man i andre lande har en moms, der varierer, men det system, vi har i Danmark, er så afgjort det sikreste.

Der har også været røster fremme om, at vi i stedet for punktafgifter skulle forhøje momsen; ja, der har endog været nævnt helt op til 20 pct. i moms i stedet for de nuværende 15 pct. Dersom vi forhøjede momsen i dag til 20 pct., ville det betyde en merindtægt for staten på 4.500 mill. kr., altså over 3 gange mere, end lovforslagene her vil indbringe.

Mit parti havde gerne set, at vi i stedet for de nu akutte indgreb havde haft mulighed for at gennemføre en virkelig ændring af vort skattesystem, at vi havde fået videreført skattereformen på nuværende tidspunkt, så det havde været muligt at lempe beskattningen for almindelige arbejdsindtægter og gennemføre en begrænsning og en forenkling af skattefradragene og en effektivisering af lignings- og kontrolsystemet for blot at nævne nogle områder. Men det kræver tid og en tilbundsgående undersøgelse af såvel de indirekte som de direkte skatter, og den må foretages, inden vi træffer en afgørelse. Jeg vil gerne tilføje, at vi i det kommende år virkelig må tilstræbe at tilvejebringe en skattereform, der kan få virkning fra 1975.

Når mit parti giver tilslutning til lovforslagene, er det naturligvis ikke, fordi vi med lovforslagene får opfyldt nogle program-punkter, men vi må erkende, at skal der skabes den orden i dansk økonomi, som er nødvendig for at kunne komme videre i

udviklingen, er bl. a. disse indgreb nødvendige. Jeg kan se nødvendigheden af, at disse lovforslag får en hurtig behandling, uden at det dog på nogen måde må gå ud over en grundig udvalgsbehandling. Mit parti er parat til arbejdet, og vi er også parate til at forhandle om enkeltheder i lovforslagene. Lad mig til slut tilføje, at jeg meget gerne ser, at partierne her i folketinget kan samles om en løsning.

Juul-Madsen: På mit partis vegne skal jeg komme med nogle bemærkninger vedrørende finansministerens forslag om ændring af merværdiafgiftsloven. Må jeg indledningsvis sige, at økonomiminister Per Hækkerup, der nu beder om bemyndigelser, der, hvis han får sin vilje, gør ham til den stærke mand med hensyn til at dirigere, hvor pengene går hen, for få dage siden her i folketinget talte om, at nu skulle der føres selektiv kreditpolitik, nu skulle privatforbruget dæmpes, og de midler, der er til rådighed for udlån, skulle i første række reserveres til det produktive og skabende erhvervsliv. Man må egentlig spørge, om økonomiministeren på det tidspunkt kendte det lovforslag, som finansministeren her har fremsat, for det, finansministeren foreslår, er jo det stik modsatte. Over en 2-årig periode vil finansministeren inddrage 600 mill. kr. ved nedsættelse af den kredittid, folketinget i 1968 fastsatte for landbrug og fiskeri. Efter lovforslaget vil betalingsfristen blive nedsat med gennemsnitlig 4½ måned.

Begrundelsen for forslaget er landbrugets forbedrede økonomiske vilkår. Nu vel, vi kender jo efterhånden den sang. Den var rigtig, da vi i enighed afviklede de tilskud og den støtte til landbruget, der var en følge af landbrugets dårlige økonomiske vilkår, da Danmark stod uden for EF. Men det var den samme sang, der blev sunget, da et flertal i folketinget gennemførte amtsskatterne på landbrugsjorden, og mon ikke den sang vil blive sunget én gang til, når forslaget om en procentafgift på erhvervsjendomme bliver fremsat i folketinget, en afgift, der vil ramme landbruget særlig hårdt. Mon man så ikke igen vil sige, at det er de forbedrede vilkår i landbruget, der begrunder disse nye indgreb?

Må jeg i forbindelse med det foreliggende lovforslag lige understrege, at baggrunden

[Juul-Madsen.]

for i sin tid at give landbruget en likviditetslettelse var, at landbruget var hårdt ramt. Samtidig erkendte man, at denne lettelse var så meget mere rimelig, som kapitalen i landbruget er stor i forhold til, hvad landbruget producerer, og i forhold til dens omsætningshastighed. Det gav dengang landbruget en likviditetslettelse, men det var jo en engangslettelse. I dag er landbruget kørt ind på linje med andre erhverv og betaler hver 3. måned sine afgifter til toldvæsenet. Når man nu fører lovgivningen tilbage og tager den længere kredittid fra landbruget, kommer man i den situation, at man rent faktisk belaster landbruget med disse 600 mill. kr., som er omtalt i lovforslaget.

Der er i finansministerens lovforslag ingen beregninger, der siger noget om, hvad det betyder for landbruget, men jeg kan da sige, at en undersøgelse viser, at f.eks. en velproducerende ejendom på ca. 60 ha indbetaler 35.000 - 40.000 kr. i afgift årligt. En sådan ejendom vil få en likviditetsforringelse på ca. 15.000 kr., Hertil kommer, at den samme ejendom allerede har fået en stigning i amtsskatterne på 10.000 - 15.000 kr., og at den bebudede afgift på erhvervsjendomme formentlig vil ramme en ejendom af den størrelse med et beløb på ca. 8.000 - 10.000 kr. Oveni her kommer så alle de generelle omkostningsstigninger, der er fælles for erhvervslivet med den økonomiske udvikling, vi er ude i, og det vil sige, at landbruget, der, som jeg sagde det før, er kapitalkrævende, og hvis kapital omsættes langsomt, med den kæde af forslag, som i løbet af få måneder enten er blevet fremsat, fremsættes i dag eller er bebudet vil blive fremsat, rammes på sin likviditet på et tidspunkt, hvor man efter en række magre år og efter en nedslidning af produktionsapparatet netop i kraft af de forbedrede økonomiske vilkår skulle opbygge og modernisere sit produktionsapparat. Det samme gælder naturligvis fiskeriet, og jeg vil da gerne stille det spørgsmål, om et valutasvagt samfund i virkeligheden har råd til at føre en sådan, jeg synes nok, man har lov til at sige erhvervsfjendtlig politik.

Jeg kan sluttelig om dette punkt sige, at de ting, jeg her har nævnt, vil betyde, at landbruget vil blive tappet for milliardbeløb

ud over det, der lå i, at landbruget som en selvfølge gav afkald på landbrugsstøtten, da landbruget fik bedre vilkår.

Dernæst indeholder finansministerens lovforslag en bestemmelse, der giver ham — hvis han får forslaget gennemført — en ny bemyndigelse, en bemyndigelse til efter forhandling med landbrugsministeren at fastsætte regler, der vedrører nedsættelse af forbrugerpriserne på mælk og mejeriprodukter. Det drejer sig om et forbrugertilskud på 400 mill. kr. Herved fritages disse varer helt eller delvis for merværdiskatten, herved får alle, højtlønnede såvel som lavtlønnede, tilskud til køb af mælk, ost osv., og herved vil også importerede luksusvarer blive fritaget for moms. Det er, som der stod i dagbladet Politiken i går, en sjuksket form for socialpolitik.

Det konservative folkeparti ville gerne være med til at drøfte en nedsættelse af fødevarerpriserne, hvis det var på et andet grundlag end det, vi har i dette lovforslag, som er et led i en kæde af lovforslag, der tilsammen har til hensigt at brandskætte befolkningen. Men dertil kommer jo, at baggrunden for denne nedsættelse af fødevarerpriserne ikke er, at regeringen har sparet nogle penge, så man har råd til at foretage denne nedsættelse. Prisen er, at man forhøjer omkostningerne på andre varer, varer, som også skal købes af den del af befolkningen, som man vel i særlig grad tænker på i forbindelse med dette lovforslag, nemlig den mindstbemidlede del af befolkningen. Jeg spørger da: når benzin og forsikringer, øl og tobak og andre ting bliver dyrere, hvor bliver så nettogevinsten af for dem, man ville hjælpe med denne lovgivning? Det, jeg vil konstatere, er, at man for at gennemføre denne lovgivning tager f.eks. 400 mill. kr. i form af en ejendomsafgift fra det erhvervsliv, der har til opgave at sikre beskæftigelse og valutaintjening her i samfundet.

Jeg vil da også i forbindelse med dette lovforslag lige spørge ministeren, om man da slet ikke har tænkt, at man også kunne gå den vej at benytte sig af muligheden for at yde et forbrugertilskud på 75 øre pr. kg smør, hvoraf halvdelen som bekendt betales af EFs landbrugsfond.

Det konservative folkeparti har aldrig afvist sociale kompensationer. Vi ville under andre forhold heller ikke afvise at drøfte en

[Juul-Madsen.]

direkte nedsættelse af fødevarepriserne som den, der her er tale om, men når det er et forslag, der indgår som et led i en buket af forslag, som vi i øvrigt må vende os imod, og når det er et forslag, som er kædet sammen med andre afgiftsforhøjelser og andre forhøjelser på varer, der bruges også af de svagest stillede i befolkningen, må vi sige, at det forslag set i lyset heraf er en narresut, at man i virkeligheden ikke når det mål, man tilsigter, og jeg må så konkludere, at man ikke kan forvente, at det konservative folkeparti kan støtte et forslag fremlagt på denne måde og i denne sammenhæng.

Hans Toft: I finansministerens fremsættelsestale tegnes der en oversigt over den helhed, som disse skatteforslag skal ses i. Jeg må sige, at denne helhedsbetragtning ikke lader megen tvivl tilbage. Det er igen erhvervslivet og forbrugeren, der må bøde for regeringens fejlslagne økonomiske politik. Man belaster med disse afgiftsforslag erhvervslivets likviditet med et milliardbeløb, som man tvinger vore arbejdspladser til at låne til høje renter i disse stramme kredittider. Samtidig belaster man forbrugeren, der ved siden af det i forvejen voldsomme skattetryk nu skal aflevere endnu en bid af indkomsten til statskassen, samtidig med at lånemulighederne begrænses. Man må ærligt talt spørge regeringen: mon det var sådanne forslag, den almindelige borger her i samfundet havde ventet sig? Tror regeringen og tror finansministeren, at det var skattestigninger, som disse afgifter jo er udtryk for, man havde ventet sig ude i befolkningen? Det konservative folkeparti tror det ikke. Det er ikke sådanne forslag, der er behov for, hvis man vil gøre noget for den flittige her i samfundet. Vi har ofte sagt dette også fra denne talerstol og fremhævet, at landets grundlæggende økonomiske problemer kun kan løses gennem en reduktion af de offentlige budgetter og ikke igennem en yderligere drejning af skatteskruen, der hæmmer arbejdslysten og sætter yderligere gang i infla-

tionen. Men regeringen har ikke villet lytte. Fremfor at kaste blikket på de offentlige budgetter, det offentlige forbrug, angriber man bl.a. gennem disse traditionelle og fantasiløse forslag endnu en gang den private forbruger og det private erhvervsliv.

Allerede i marts måned advarede vi regeringen mod udviklingen i den økonomiske situation, og vi tilbød samtidig vor medvirken til en virkelig løsning af problemerne, da vi fremsatte vore besparelsesforslag på 9 mia kr. over en 2 års periode. Disse besparelsesforslag kunne have dæmpet den inflation, hvis virkninger nu søges bekæmpet ved at sætte varepriserne og skatterne op. Havde vi fået disse besparelsers afdæmpende virkning allerede i sommer, kunne vi have benyttet videreførelsen af den konservative besparelsesplan til i disse dage at dæmpe indkomstbeskatningen fremfor, som det nu sker, at sætte beskatningen i vejret.

Provenuet af de tre lovforslag, som jeg her skal omtale, nemlig cigaretafgifterne, ølafgifterne og mineralvandsafgifterne, er af finansministeren opgjort til i alt 280 mill. kr. Hertil bør vel føjes, at der kun for cigaretafgifternes vedkommende er tale om de reelle tal, som fremgår af finansministerens fremsættelsestale. For ølafgifterne og mineralvandsafgifterne kommer yderligere moms-virkningen til, altså en yderligere afgift på 21 mill. kr.

Selvfølger er det i første række forbrugeren, der vil komme til at betale, men det bliver også erhvervslivet, det bliver bl.a. den lille detailhandler, hvis likviditet nu bliver yderligere belastet. Der skal skaffes yderligere kapital til investering i varelagre og yderligere dækning for de pris- og omkostningsforøgelser, som disse lovforslag medfører. Disse beløb skal man ud at låne til en høj rente til skade for erhvervslivet og til yderligere belastning for forbrugerne. Man kunne nok spørge, om vore arbejdspladser ikke har problemer nok at slås med i øjeblikket. Nu kommer der altså yderligere til nye omkostninger for de handlende, bl.a.

[Hans Toft.]

i form af højere præmier til forsikring af de varer, som haves på lager. Og så skal de måske oven i købet til at betale afgift af disse forsikringspræmier, så staten tager ind både med den ene og den anden hånd.

Har regeringen i øvrigt gjort sig tanker om det forbrugsforvridende element, der ligger i lovforslagene? Jeg tænker her på den forskel, der bliver i stigningen i mineralvandsafgiften og i ølafgiften. Og hvilken virkning vil disse afgifter få på turistindtægterne? Ikke mindst i disse år har vi på grund af de høje priser haft svært ved at øge turiststrømmen her til landet. Tror regeringen, det vil blive bedre, når bl.a. afgifterne nu sættes i vejret og medfører endnu større priser på vore hoteller og restauranter? Her nøjes priserne jo ikke med at stige med afgiften alene, her slår forslagene inflatoriske virkning klart igennem ved, at der oven på afgiften skal lægges dels en procent til personalet, dels oven på det samlede beløb en momsprocent på 15. Hertil kommer så yderligere omkostningsstigninger på grund af regeringens nye påfund, afgiften på erhvervsejendomme, hvilket vil være et yderligere slag mod turistbranchen.

Hr. Ove Hansen var i sit indlæg inde på de lave benzinafgifter i forhold til Vesteuropa i øvrigt. Hvis hr. Ove Hansen finder grund til at rose den danske regering for lave benzinafgifter, ja, så kunne han da i hvert fald prøve også at kigge på ølafgifterne. Vi står her i landet med en af de højeste ølafgifter i hele verden, og sammenligner vi os med landene inden for De europæiske Fællesskaber, så er den danske ølafgift på en almindelig pilsnerøl 8 gange så stor som den tyske, 4 gange så stor som den italienske og hollandske, 5 1/2 gang så stor som den belgiske og 30 gange så stor som den franske. Man må nok spørge: hvor er realiteterne at finde i talen om tilnærmelse til de europæiske afgiftssatser? Vi fjerner os med disse forslag endnu mere fra EF-landene, og vi animerer samtidig til en forøgelse af grænsehandelen til skade for dansk industri og detailhandelen, hvilket i sig selv tillige betyder skadelige virkninger for den danske valutabalance. Vi animerer til yderligere indkøbsture uden for vore grænser, og vi kan vel, som det ofte er sket, når vi har sat

afgifterne i vejret, forventede yderligere smugleri her til landet.

Alt i alt må man sige, at helheden tegner sig ganske tydeligt i disse afgiftsbuketter. Det er erhvervslivet, der skal belastes yderligere, og det er forbrugeren, der skal betale yderligere skatter. Vi kan ikke deltage i denne linje og kan derfor heller ikke medvirke til disse forslags gennemførelse.

Allerede i marts måned fremsatte vi vort alternativ, som er dybtgående besparelser på de offentlige budgetter. Havde vi fået disse besparelsers afdæmpende virkning, kunne vi i dag have drøftet, hvordan og hvor meget indkomstskatterne kunne nedsættes. Dette ville have medført større udbud af arbejdskraft og modvirket det indkomstkapløb, der til syvende og sidst betyder højere skatter, altså det regeringen nu præsenterer os for. Vi ved fra udenlandske økonomiske organisationer, vi ved fra hjemlige fagøkonomer, at det eneste rigtige for den danske økonomi ville være en nedsættelse af de offentlige budgetter og ikke mindst statens udgifter. Det er den modsatte udvikling, der nu tegner sig; det er SF, der igen som det mindste parti her i folketinget har vist, at det havde den største indflydelse.

Arpe: Jeg skal tale om de to sidste af de fremsatte afgiftsforslag, ændringen af lov om afgift af benzin, der vil give en merpris på 9 øre pr. l og et merprovenu på 150 mill. kr., og ændringen af lov om vægtafgift af motorkøretøjer m.v., som vil give 9 pct. af de nugældende satser, altså 65 mill. kr. anslået.

Trafiksikkerhed er et emne, der diskuteres meget og med rette. Det er af alle en erkendt nødvendighed, at man må sætte ind for at øge trafiksikkerheden, og mange gode kræfter arbejder af desværre sørgelige grunde på en bedre sikkerhed på dette område. I går enedes folketingets medlemmer om at præmiere trafiksikkerhedsforanstaltninger. Men disse to lovforslag fremmer ikke bestræbelser af trafiksikkerhedsmæssig art. De fleste bilejere må efter sagens natur betragte deres biludgifter som en væsentlig del af deres budget. Når bilejerens samlede udgifter stiger, medfører det erfaringsmæssigt følgende: bilejeren fristes til at beholde bilen længere, end det er sikkerhedsmæssigt

[Arpe.]

anbefalesværdigt; der bliver længere imellem de nødvendige mekanikerbesøg, og ved nykøb eller udskiftning til anden brugt bil anskaffes en billigere og sandsynligvis sikkerhedsmæssigt ringere vogn. Det er naturligvis i første række den økonomisk dårligst stillede del af bilejergruppen, der rammes hårdest. Er kørselsbudgettet i forvejen stramt, vil det gå ud over sikkerheden. Benzinen og afgift, som der her er tale om, skal jo betales. I forvejen har man i forslaget til lov om regulering af kreditformidling lagt op til denne svækkelse af trafikikkerheden, såfremt det nu vil blive dyrere at låne penge til bilkøb.

De to lovforslag indebærer tydeligt for enhver en væsentlig omkostningsforøgelse for erhvervslivet. Hvem skal betale? Det skal naturligvis forbrugerne. Inflationen bremser ikke af disse to forslag, tværtimod. Disse to afgiftsforslag vil givetvis medføre prisstigninger, indgå i pristallet vil de, og skruen får endnu en omgang. Forbrugerne kommer endnu en gang direkte og indirekte til at betale. Benzinforslagernes likviditet forringes sandsynligvis, for de flestes vedkommende skal de stille med 2.000 - 3.000 kr. mere pr. uge. De beroligende bemærkninger til forslaget om vort benzinafgiftsniveau i forhold til udlandet, Sverige og de øvrige EF-lande, vil ikke kunne lægge slør over de negative virkninger, de to forslag vil få i dette land.

Heller ikke bemærkningerne om, at det drejer sig om en rimelig ajourføring, vil kunne trøste forbrugerne. Disse afgiftsforhøjelser, som jo er af såre traditionel art, må være baseret på en indstilling om, at bilkørsel for det meste er en art luksus. Men den overvejende del af bilkørslen er som bekendt i dag erhvervsbetonet: varetransport og nødvendig persontransport i relation til arbejdspladserne. Så længe vort kollektive trafiknet ikke kan betjene befolkningen tilfredsstillende med hensyn til erhvervsmæssig person- og varetransport overalt i landet, rammer sådanne lovforslag også hårdere visse steder end andre.

I september 1972 forhøjedes benzinafgiften med 5 øre pr. l. Det oprindelige forslag på 15 øre pr. l blev ikke en realitet. Begrundelserne for denne dengang mindre forhøjelse var næsten de samme, som jeg i dag

har anført imod en eventuel forhøjelse nu. Forslagets uheldige følger vil i dag være de samme, som man erkendte for et år siden.

Det samme gælder i spørgsmålet om ændring af vægtafgiften. For et år siden foreslog man 20 pct., men enedes om 10 pct. De argumenter, som var foranledningen til dette, gælder stadig. Ud fra disse betragtninger må jeg meddele, at det konservative folkeparti ikke kan medvirke til, at disse to lovforslag bliver vedtaget.

Enggaard: Jeg skal på venstres vegne fremsætte bemærkninger til forslagene vedrørende merværdiafgiftsloven og vægtafgift og benzinafgift, mens min kollega hr. Jens Peter Jensen senere vil behandle de øvrige 3 forslag, der behandles i denne sammenhæng.

Om den generelle bedømmelse af hele denne afgiftsbuket og disse omlægninger, som vi her er præsenteret for, skal jeg henviser til den tale, som min kollega hr. Nyboe Andersen i går holdt i forbindelse med førstebehandlingen af det første af denne række af sammenhængende forslag. Man vil heraf forstå, at venstres samlede bedømmelse af den finanspolitiske virkning, som ligger i disse forslag, er overordentlig skeptisk, og at vi finder, at det er en forkert måde at angribe problemerne på, og at man ikke når ind til de egentlige årsager til problemerne.

Lovforslaget om ændring af merværdiafgiftsloven har som bekendt to hovedbestanddele, dels en ændring af betalingsfristen vedrørende momsafgiften for landbrug og fiskeri, gartnere og frugtavlere, dels et forslag om mulighed for tilskud til prisen på mælk og mejeriprodukter.

Begrundelsen for, at regeringen har fremsat forslaget, siges at være de bedre vilkår efter tilslutningen til De europæiske Fællesskaber; derfor ønsker man gradvis over 2 år at inddrage ca. 600 mill. kr. af disse erhvervs likviditet, hvilket jo vil føre til, at man må optage tilsvarende kassekreditter eller andre lån, hvorved det bliver en byrde for erhvervene.

Jeg tror, man om selve begrundelsen, de forbedrede vilkår, må sige, at denne begrundelse kan ikke bære alle de mange påhit, regeringen kommer med i denne sammenhæng. Vi har afviklet støtten til landbruget,

[Enggaard.]

som også forudsætningen var i forbindelse med indgangen i De europæiske Fællesskaber, men herudover har man fået en tilbagevenden af amtstueskatterne, og vi har nu senest fået bebudet også en afgift på bygninger. Jeg gad nok vidst, hvad de erhvervsdrivende inden for de andre erhverv, som er berørt af dette forslag, fiskeriet, frugtavlens og gartneriet, som jo næppe føler, at de har fået særlig forbedrede vilkår efter vor indtræden i De europæiske Fællesskaber, har at bemærke i forbindelse med forslaget her.

Vi finder i venstre, at det er urigtigt. Fordi erhverv har fremgang, bliver man jo ikke dermed likviditetsmæssigt nødvendigt bedre stillet. Dette, at man har fremgang i produktionen, og at der er bedre priser på produkterne, stiller i sig selv øgede krav til likviditeten. Det gælder vel ikke mindst en gruppe, som vi ofte i Folketinget ellers har behandlet med venlighed, nemlig de unge og nyetablerede inden for disse erhverv, f.eks. de unge landmænd, der er nødt til at have en meget stor produktion og derigennem også rammes særlig stærkt af den beskæring af momskrediten, som her er foreslået.

Man fristes til at tænke, når man ser forslaget her, at hr. Morten Lange, der under åbningsdebatten havde nogle bemærkninger om nødvendigheden af at beskære investeringerne inden for landbrugserhvervet, her har haft en finger med i spillet og fået sin indflydelse med på trods af de forsikringer, som økonomiministeren ved den lejlighed gav om, at de påtænkte ændringer af kreditforholdene ikke skulle komme et produktivt erhverv som landbruget til skade.

Regeringen taler ved mange lejligheder om, at den gerne vil tilføre erhvervene kapital, bl.a. igennem det forslag om kreditformidlingen, som i øjeblikket er til behandling. Jeg tror, vi her må sige, at her har vi i forbindelse med momsforslaget et praktisk udslag af denne påståede erhvervsvenlighed. Nu skal den knappe kapital, som er til rådighed, bl.a. anvendes til at finansiere skatteindbetalinger i stedet for produktive investeringer. Det er ikke til at undres over, at det samlede landbrug uanset størrelse og kategori har protesteret over for dette forslag og ønsket forhandlinger optaget med statsministeren.

Venstre vil være en skarp modstander af forslaget. Vi vil mene, det er forslag, som tjener til at bremse den fremgang inden for de berørte erhverv — landbrug og fiskeri i første omgang — som ellers kunne være af meget stor værdi for det samlede samfund, ikke mindst gennem den valutaindtjening, som disse erhverv bidrager med. Vi tror, det er en kortsynet politik, når man her har villet skaffe nogle bestanddele i en i øvrigt uheldigt sammensat bukset ved hjælp af disse forslag.

Den anden hovedbestanddel af forslaget er spørgsmålet om mulighed for prisnedsættelse for mælk og mejeriprodukter. Vi oplevede jo første akt i vinter, hvor de to flertalspartier, socialdemokratiet og socialistisk folkeparti, havde et opgør her i salen om dette spørgsmål. Folketingets øvrige partier undlod at stemme ved tredje behandling, således at spørgsmålet om bortfald af disse prisnedsættelser for mælk og mejeriprodukter blev vedtaget med socialdemokratiets stemmer imod socialistisk folkepartis.

Der går jo lange tråde tilbage i dette spørgsmål, helt tilbage til 1967, da man i forbindelse med momsens indførelse fra socialistisk folkepartis side krævede nogle nedsættelser på dette område som sin pris for at gå med til momsens vedtagelse. Efter vedtagelsen i vinter måtte vi tro, at det var regeringens og socialdemokratiets opfattelse, at disse prisnedsættelser skulle falde væk. Det, der var tale om i vinter, var jo endda et noget mindre beløb end det, der nu er på tale. Dengang var beløbet regnet ud efter at skulle svare til 10 pct. moms af en lavere værdi, mens man nu vil komme op i nærheden af 400 mill. kr. på årsbasis som ramme for disse prisnedsættelser.

Vi mener i venstre, at det ikke kan være rimeligt ved hjælp af afgifter på andre ting, ved hjælp af alvorlige eller indgribende lovforslag i øvrigt, at tilvejebringe midler, som så anvendes til prissænkning på et område, som vel ikke nødvendigvis behøver at være mere væsentligt for den typiske danske familie end en lang række andre ting, som indgår i dagligdagen.

Om selve det tekniske: at man har valgt, når man nu ønskede denne fremgangsmåde, at refundere en del af prisen for produkterne i engrosledet eller ved import, synes vi, at dér har man trods alt alligevel valgt

[Enggaard.]

en rigtigere løsning, når nu galt skulle være, end dersom man var gået ind på tankegangen om at have flere forskellige momssatser. Vi tror, at denne sidste tankegang ville have ført et unødvendigt administrativt besvær med sig mange steder i erhvervslivet, ikke mindst inden for butikshandelen.

Jeg nævnede den ændrede stilling, som man fra regeringens og socialdemokratiets side har taget til hele dette spørgsmål. I den forbindelse ville jeg gerne rette et spørgsmål til socialministeren, som jo allerede for længst har taget konsekvensen af, at man i vinter afskaffede disse pristilskud, derigennem at der er foreslået kompensationer på omkring 38 mill. kr. for pensionerne — i børnetilskuddene er kompensationen vel allerede indregnet. Jeg vil gerne spørge socialministeren, hvilken konsekvens hun nu må drage af, at man har slået denne kolbøtte med hensyn til prissænkning på disse produkter, og om der her ligger ting, som har indflydelse også inden for den sociale lovgivning.

Man vil forstå, at venstre ikke agter at medvirke ved dette lovforslags gennemførelse. Det er kædet så nært sammen med de øvrige bestanddele i afgiftsbuket og andre omlægninger og i den forbindelse til en efter vor mening forkert finanspolitik, således at man må undvære vor støtte ved dette lovforslag.

Jeg skal derefter give en kommentar til lovforslagene om vægtafgift og benzinafgift, som samtidig er til behandling. Det er desværre en tilbagevendende ting, at disse afgiftsforslag ligger på folketingets bord. Vi oplevede det så sent som et år tilbage, hvor det lykkedes at få begrænset de da fremsatte forslag noget, men efter venstres opfattelse ikke tilstrækkeligt. Man vil erindre resultatet. Vi vendte os imod forslagene, da de dengang var til behandling. Vor stilling er stadig den, at vi er afvisende over for forslag, som belaster omkostningsniveauet. Ikke mindst de to områder, vi her taler om, har en betydelig indflydelse på, hvordan hele distributionsomkostningen er i samfundet, og derigennem har det en betydelig afsmittende virkning på langt de fleste priser. Det betyder også, at en forhøjelse på disse områder har en såvel direkte som indirekte virkning på pristalsudviklingen og

derigennem på det videre økonomiske forløb.

Med hensyn til vægtafgiften, som man har foreslået forhøjet med ca. 9 pct., og en tilsvarende forhøjelse på udligningsafgiften vil jeg gerne gøre den bemærkning, at hvis dette havde været led i en fornuftig omlægning bort fra registreringsafgift over mod vægtafgift, hvad man af mange grunde kunne ønske, så kunne vi have haft en fornuftig forhandling om disse ting. Men i og med at regeringen her forhøjer vægtafgiften, samtidig med at man i øvrigt også undlader at sænke registreringsafgiften for de tilsvarende vogne, får man ikke denne omlægning, men gør det måske vanskeligere i fremtiden at nå til en sådan hensigtsmæssig omlægning, hvad vi både af hensyn til EF-afgiftsmønstreret og af hensyn til at få et færre antal gamle biler på vore veje i virkeligheden burde tilstræbe.

Jeg skal sammenfattende om disse to afgiftsforslag sige, at vi kan ikke medvirke til deres gennemførelse. Vi tror, de virker i retning af at stimulere inflationens forløb, og derfor mener vi, det er en uheldig bestanddel i den økonomiske politik. Vi tror i øvrigt også, at de vil trække nogle konsekvenser med sig, som med hensyn til det offentlige provenu vil gå i den modsatte retning. Jeg tænker her på den bebudede forhøjelse af befordringsfradraget, og jeg tænker på spørgsmålet om kilometerpengetaksten for offentligt ansattes befordring med eget befordringsmiddel, som jo med mellemrum kommer op til revision, og som uvægerlig også vil være påvirket af forslag som dem, vi behandler her. Derfor kan venstre ikke medvirke ved gennemførelsen af lovforslagene.

Jens Peter Jensen: Venstre kan ikke medvirke til at gennemføre forslag til lov om ændring af lov om tobaksafgifter.

Jeg skal ikke gå i enkeltheder, men vil bede den højtærede finansminister bekræfte, at den hidtidige praksis, hvorefter grossister og detaillister efter en forhandling med monopoltilsynet kan få en omkostningsgodtgørelse ved at få et beløb af afgiftsprovenuet til fordeling, vil blive fulgt. Det har der jo ikke været tid til at diskutere forud for dette lovforslags behandling, men jeg beder om, at den praksis, som man hidtil

[Jens Peter Jensen.]

har haft, vil blive opretholdt, og vil gerne have det bekræftet her.

Forslag til lov om ændring af lov om afgift af øl kan vi heller ikke medvirke til. Det skal jo ses i sammenhæng med hele den øvrige økonomiske politik.

Forslag til lov om ændring af lov om forskellige forbrugsafgifter, dvs. afgiften på mineralvand m.v., kan vi heller ikke i denne sammenhæng medvirke til. Jeg synes i øvrigt godt, at man kunne have undladt i hvert fald dette sidste forslag. Det er lidt urimeligt at føre en politik, hvor man giver statstilskud til, at millionæren kan sidde og spise sin fine, dyre franske ost, men kogekøns børn skal svare afgift af deres sodavand. Er det det nye perspektiv, man møder i SFs antiinflationspolitik? Velbekomme!

Gunnar Jensen: Jeg skal som det radikale venstres ordfører omtale vor stilling til lovforslag nr. 28, medens fru Dagmar Andreasen vil redegøre for vor stillingtagen til de øvrige forslag.

I 1968 ønskede den daværende regering at give erhvervslivet en større likviditet. Dette skete for industrien via finansieringsinstitutterne, og det var, hvad industrien ønskede. For at skaffe landbruget samme vilkår og en tilsvarende likviditet, som andre erhverv fik, førtes en forhandling med landbrugets organisationer, og landbruget fik sin likviditet ved den forlængede betalingsfrist for momsafregningen.

Hvis man nu ændrer på disse forhold, kan det tilsyneladende se ud, som om der bliver lighed mellem landbrug og andre erhverv, men det gør der netop ikke. Så sætter man landbruget i en situation, som andre erhverv ikke sættes i, nemlig ved ensidigt fra regeringens side at ophæve en aftale. Regeringen bør tage sig fornøden tid til at forhandle i udvalg og med landbruget. Denne sag haster ikke mere, end at den kan vente også til statsministeren kommer hjem fra sin rejse til Rusland.

Forslaget om statstilskud til mælk og mejeriprodukter er vi modstandere af. Her ved får den rige såvel som den fattige tilskud for at bruge en ganske bestemt vare. Vi er da ikke spor i tvivl om, at mælk og mejeriprodukter er sunde fødevarer, men hvorfor kan man ikke lige så godt give til-

skud til andre sunde fødevarer, f.eks. gulerødder, æbler, pærer, grønsager osv., for slet ikke at tale om kartofler? For få år siden fik en landmand omkring 20 kr. for en tønde kartofler. I dag får han 50-60 kr., og prisen i butikken er tilsvarende højere. Hvorfor skal der så ikke gives tilskud til kartofler? Det hele ligner en fikts idé, som SF absolut vil have trumfet igennem, og det lader til, at regeringen ser sig nødsaget til at gennemføre denne lovændring på grund heraf.

Vi vil ikke medvirke til at give tilskud til mælk og mejeriprodukter. Jeg vil gerne slå fast, at dette forslag ikke er et spørgsmål om tilskud til landbruget, men om tilskud til forbrugerne, både rige og fattige.

Regeringen siger selv, at den buket af forslag, som er fremsat her er anti-inflatorisk. Jeg vil gerne stille et spørgsmål til finansministeren: normalt medregnes afgifter ikke, når pristallet udregnes for forbrugsvarer. Har man besluttet, hvorvidt dette tilskud til mælkeprodukter skal være med til at nedsætte pristallet for forbrugsvarer? Er der taget beslutning herom, så man ved, hvad virkning det vil få på pristallet?

Dagmar Andreasen: Jeg skal på det radikale venstres vegne komme med nogle kommentarer i anledning af lovforslagene om øgede afgifter på tobak, øl, mineralvand, benzin og øgede vægtafgifter.

Når vi i det radikale venstre sammen med mange andre nærmest har råbt på handling fra regeringens side, er det lidt kedeligt at skulle være negativ, når der endelig sker noget. Hele befolkningen længes jo efter, at der bliver gjort noget effektivt, noget som man kan tro på, noget man virkelig tror kan bringe balance i forholdet mellem produktion og forbrug. Men hele den stribe af forslag, vi er præsenteret for her, er der jo ikke nogen, der for alvor kan nære tillid til.

Økonomerne sagde tydeligt i foråret, at nu skulle man til at revidere sin opfattelse af kasseoverskuddets velsignelser, og det er der mange jævne mennesker, der har tænkt, før vismændene sagde det. Hvis regeringen vil henvise til, at det her er gamle prøvede forslag, er der jo ikke andet end én ting at svare: at situationen er en ny. Efter at arbejderne i de senere år ikke har fået nogen reallønsforbedring, er der nu ikke nogen, der kan få dem overbevist om, at det er deres

[Dagmar Andreassen.]

forbrug, der skal skjæres ned, og der er heller ikke nogen arbejder, der tror på, at det er hans arbejdsplads' omkostninger, der trænger til at stige.

Jeg vil gerne sige, at det radikale venstre ikke principielt er modstander af punktafgifter. En omlægning fra direkte skat til indirekte skat kan være en fornuftig handling, men så lang tid regeringen ikke vil komme med reelle besparelser på de lovbundne offentlige udgifter eller de offentlige driftsbudgetter, så længe er der ikke udsigt til nogen omlægning, men kun til en forøgelse af skatterne, og det er ikke just det, der er behov for.

Det kan heller ikke skabe tillid hos vælgerne til, at problemerne nu bliver løst, og det her det vil i hvert fald ikke medvirke til, at humørbarometret stiger, hvad der ellers nok kunne være brug for. Ingen regering kan jo få hold på en inflation uden tillid hos borgerne, og derfor er det hele håbløst, både at ville ignorere sagkyndiges og lægmænds vurdering.

Det er en temperamentssag, om man vil kalde det tragisk eller komisk, at man søger at give det hele udseende af at være socialt afbalanceret ved at nedsætte priserne på mejerivarer. Det er der jo ikke realiteter i.

Cigaretafgiften kan selvfølgelig påkalde megen sympati under henvisning til sundhedsfaren, men desværre viste det sig jo, at det udvalg, som på Aksel Larsens foranledning blev nedsat for at kulegrave de indirekte afgifter, måtte konstatere, at ingen af de indirekte skatter vendte i den grad den tunge ende nedad som netop cigaretafgiften, og desuden er der erfaring for, at forbruget ikke ændrer sig, selv om afgiften stiger. Det kan jo godt være, at som en gennemsnitsbetragtning vil forhøjede cigaretafgifter og nedsatte mælkepriser for en vis gruppe opveje hinanden, men i de højere indkomstgrupper får de jo også mejeritilskud, enten de ryger eller ej. Så der er ikke noget socialt i det.

Hvad olafgiften angår, ligger der her erfaringsmæssigt lidt større mulighed for at begrænse et stigende forbrug gennem afgifter. Det er nok ikke motivet for at fremsætte forslaget, men det kunne der måske være grund til ud fra et ædruelighedssynspunkt. Men hvad er det så, man gør? Regeringen

foreslår, at afgiften på lyst øl skal stige med knap 40 pct., men for pilsnere og luksusøl stiger den med ca. 6½ pct. Og på mineralvand stiger afgiften med 33⅓ pct. Der er i hvert fald ikke nogen, der skal beskyldte regeringen for, at den har skævet til det stigende alkoholproblem, og det kunne der måske ellers have været motiver nok til at gøre.

Hvad benzinafgiften angår, skal der jo nok være nogle, som mener, at man kan henvise til, at det skulle fremme den kollektive trafik. Det er der jo slet ikke nogen erfaringer der tyder på er rigtigt. Det er måske også simpelt hen bare for at få nogle flere penge i kassen, og dér vil søndagskørerne jo komme til at betale en lille del af gildet, men langt den største del af den benzin, der bruges i de transportmidler, der købes, bruges for at få familien Danmark til at fungere.

Ser man på dem, der bor vest for Valby Bakke, er det en nødvendig forudsætning for, at de kan bestride deres job, at de har et motorkøretøj, og den samlede virkning af disse forslag og især de forhøjede benzin- og vægtafgifter betyder, at regeringen bidrager til at få inflationen til at løbe videre, og det kan den faktisk godt se ud til at gøre, uden at man egentlig behøver at skubbe til den.

Vor eneste trøst i denne situation er, at det ved socialdemokratiske vælgere godt, og det ved et overvejende flertal af den socialdemokratiske gruppe også. Det er faktisk noget deprimerende at vide, at det ved hr. Ømann også, men alligevel har han tvunget regeringen til denne tragikomiske buket, der ikke bringer os ud af suppedasen.

Jeg vil gerne til slut igen fremhæve, at det radikale venstre ikke principielt er modstander af indirekte skatter, men når regeringen vil benytte dem i den nuværende situation, må vi stemme imod. Det er ikke øgede skatter, men besparelser på de lovbundne udgifter og de offentlige driftsudgifter, der er brug for; det blev sagt tydeligt i den redegørelse for Danmarks økonomi, som vismændene fremkom med i foråret, og det er gentaget i en leder i Kristeligt Dagblad i dag, hvor det tydeligt siges, at ved de skatter, man her vil indkræve på 1 mia kr., får man kun en nedgang i efterspørgslen på omkring ¾ mia kr. — 759 mill. kr. er det regnet ud til — hvorimod man, hvis man

[Dagmar Andreassen.]

havde begrænset det offentliges forbrug med 1 mia kr., havde opnået en nedgang i efterspørgslen på 1½ mia kr. Det vil altså sige, at hvis man bare havde sparet ½ mia kr. på de offentlige budgetter, havde man opnået den samme nettovirkning som den, man opnår nu ved hele denne tagen fra den ene gruppe og givet til den anden gruppe, og så havde man opnået det uden at bære ved til inflationsbålet.

Lütken: Baggrunden for, at der fremsættes forslag af den karakter, som der er tale om ved denne buket, er jo, som vi alle ved, at der er, skal vi kalde det sygdomstegn i den danske økonomi. På mange måder går det fortræffeligt, fuld beskæftigelse osv., som det er sagt, men der er et meget ømt punkt, der hedder betalingsbalancen, og det er givet, at der må gøres et eller andet for at ændre den bevægelse, der er dér.

Nu er det sagt af samtlige, tror jeg, de borgerlige partiers ordførere, at det, der her er tale om, ikke hjælper, og det kan jeg godt være enig i, i hvert fald til en vis grad. For det, der skal hjælpe, er naturligvis ikke på lang sigt disse foranstaltninger, men det er heller ikke de meget traditionelle midler, som de borgerlige partier peger på, nemlig en evig offentlig besparing — nu er man oppe på 9 mia kr. for et enkelt af partiernes vedkommende; det kunne virkelig være interessant, hvis de kom i den situation, at de skulle finde de 9 mia kr. rent konkret på finansloven. Nu vel, det får de jo nok ikke lejlighed til.

Når SF vil medvirke til denne bukets gennemførelse, er det ikke alene, fordi vi ser på denne ting isoleret, men fordi vi må se på det som et led i en samlet politik til bekæmpelse af inflationen. For denne politik har vi jo set hovedlinjerne trukket op her i folketingsalen; det er spørgsmålet om kapitalstyring, og det er spørgsmålet om en skatte-reform, hvor man især har opmærksomheden henvendt på, hvorledes skattefradragene er, ikke mindst rentefradragene. Men det er givet, at denne mere langsigtede politik, der her er trukket op, ikke kan få sine virkninger øjeblikkelig eller umiddelbart, og vi står altså også i en situation, hvor det er rimeligt, om der kommer en øjeblikkelig

stramning. Det er en af grundene til, at vi kan medvirke.

Men det er også sådan, at når vi så ser på, hvorledes denne stramning er, hvorledes disse punktafgifter forhøjes, kan vi fastslå, at det, der i realiteten er tale om, ikke engang er en ajourføring, hvor man, om jeg så må sige, indhentede inflationsvirkningerne, således at man procentvis fik den samme beskatning. Det er jo ikke engang det, man gør, man ajourfører jo kun delvis. Hvis man skulle ajourføre totalt, ville man komme op på en væsentlig større stramning. Men alt i alt er der i hvert fald tale om en for øjeblikket ønskelig stramning, for at vi kan, om jeg så må sige, få luft og få tid til at gennemføre de mere langsigtede antiinflationiske foranstaltninger efterhånden i de kommende år.

Jeg skal herefter sige nogle ting om de enkelte lovforslag. Jeg synes, at f. eks. vægt-afgiftsforhøjelsen er meget beskeden, og det ville i hvert fald være helt urimeligt at tale om forvridninger eller den slags ting i den forbindelse. Det drejer sig jo for almindelige personbiler om en forøgelse af afgiften på mellem 50 og 75 kr. pr. år og for varevogne mellem 15 og 30 kr. pr. år. Det skal indrømmes, at sådan noget ikke kan give store virkninger, heller ikke antiinflationiske, men det giver altså dog et provenu til statskassen og dermed en vis, om end svag stramning. Forhøjelsen af benzinafgiften, som vil virke i detailledet, således at der skal betales 9 øre mere pr. liter, vil selvfølgelig indbringe mere og derigennem også betyde en kraftigere stramning, idet man må anslå, at den vil give et sted omkring 150 mill. kr. på årsbasis. Jeg ser sådan på det, at det vel alt i alt ikke er gunstigt, at man fordyrer transporten, men hvis det på den anden side skulle medføre, at en del private ture ikke bliver kørt, ville det både af valutariske, af miljømæssige og af andre grunde være meget rart. Så der kan jo også tænkes at være en om end kun beskeden gunstig virkning på netop det punkt med den private bilkørsel.

Registreringsafgiften havde vi jo i går, og om den synes jeg man kan sige, som jeg sagde dengang, at det er en rimelig koordinering mellem varevogne og personbiler.

Så er der det, vi kan kalde giftskatterne. Det drejer sig jo om, at man vil forhøje pri-

[Lütken.]

sen på cigaretter. Nu skal jeg ikke skjule, at jeg synes, det ville være meget ønskeligt, om det forholdt sig sådan, at vi fik et mindre provenu ved at forhøje cigaretafgiften på den måde, at folk holdt op med at ryge cigaretter eller nedsatte deres cigaretforbrug væsentligt. Det ville jo på lang sigt give en væsentlig bedre økonomi; dels skal man ikke importere det stads, dels er der ingen tvivl om, at cigaretrykning har en uheldig virkning for dem, der hengiver sig til denne last. Jeg så da i hvert fald gerne, at der blev et mindre provenu end beregnet. Desværre er det jo nok sådan, som også andre har været inde på, at der går måske nogle dage, hvor folk siger, de ikke vil ryge mere, hvorefter de fleste falder tilbage til deres gamle rygevaner, og så får vi altså de penge i kassen på denne gift, men det er der jo sådan set ikke noget at gøre ved. Vi må håbe, at den dog ændrede stemning, der har været offentligt imod cigaretrykning, om jeg så må sige, også kan få et lille løft af, at man fordyrer cigaretterne. Det er klart, at fordyrelsen alene ikke ændrer folks rygevaner, men man kunne tænke sig, at der blev ført en mere effektiv kampagne mod cigaretrykning, og at der også blev taget fat på cigaretannoncerne.

Så er der ølafgiften. Det er blevet sagt, at der er tale om forvriddinger. Hvis der i de forslag, der ligger her, er tale om forvriddning, så må det, så vidt jeg kan se, være en forvriddning, der går ud på, at man vil holde op med eller drikke mindre øl og drikke mere mælk, og det skal jeg da ikke have noget imod, for det er helt klart, at der er et alkoholproblem. Der er det igen sådan, at man kan stå og sige, at man ville ønske, at fordyrelsen af bjerne ville føre til, at folk drak lidt mindre af dem, men sådan forholder det sig næppe. Der vil nok stadig væk blive drukket for mange — og i aldersklasser, der er for lave. Det ville være rart, om vi også kunne få et mindre provenu her og til gengæld et bedre forbrug på dette område.

Det, der måske er den centrale del af

buketten, er ændringerne i momsloven. Jeg ser meget gerne, at man gennemfører ændringen vedrørende landbruget. Det forekommer mig helt urimeligt både på dette og på andre områder, at det offentlige yder ret store kreditter til bestemte dele af erhvervslevet, ikke efter noget egentlig sagligt kriterium, men mere eller mindre tilfældigt.

For landbruget gælder det, at der ikke er noget erhverv, der har tjent så meget i det sidste års tid, og det er derfor lidt urimeligt, at det så skal have en meget lang kredit hos staten. Jeg finder, at man her redresserer et forhold, som bør redresseres, lige så snart der er økonomiske muligheder for det, og jeg har ikke noget imod, at man gør det gradvis. Det har vel også en gunstig antiinflationær virkning, at man herigennem dæmper likviditeten og også dæmper noget af det forbrug, som udøverne af det erhverv, der har fået denne kredit, har haft.

Så er der det spørgsmål, som man har været meget kritisk over for, nemlig at momsvirkningen på mejeriprodukter skal væk. Det er vel ikke forbigået nogens opmærksomhed, at priserne og i særdeleshed priserne inden for levnedsmiddelsektoren i den senere tid er steget meget voldsomt, især efter vores EF-tilslutning. Nu har jeg ikke hermed sagt, at alle prisstigninger på fødevarer skyldes EF-tilslutningen, eller i det hele taget at alle priser er steget på grund af vores EF-tilslutning, men i hvert fald er det helt klart, at mejeriproduktpriserne steg på grund af vores EF-tilslutning, fordi man, da vi skulle i EF, fjernede den kompensation, som man gav, da vi i sin tid gennemførte momsen, fordi man sagde, den var EF-stridig, og det var den selvfølgelig også i den udformning, den da havde.

Nu gennemfører man altså det forslag, som vi har brugt megen politisk kraft på både i og uden for denne sal, og jeg ser det som en meget væsentlig ting ved hele denne buket, at man nu friholder disse mejeriprodukter fra momsvirkningen. Herved sker der en dæmpning af priserne på almindelige menneskers forbrug, for det forholder sig jo

[Lütken.]

sådan med mælk i modsætning til øl og andre ting, der er lagt afgift på, at dem kan man selv, om jeg så må sige, beherske, man kan selv lade være med at bruge de ting, der er pålagt afgift, man kan ændre sit forbrug således, at man rammes mindre, men der er en række forbrugere af mælk, som ikke kan gå bort fra netop dette produkt, det må de nødvendigvis have, ganske uanset hvordan deres indtægtsforhold er. Det er helt klart, at afgifter på netop mejeriprodukterne vender den tunge ende nedad.

Nu forsøger man at gøre et nummer ud af det forhold, at der er nogle velhavere, som kan tænkes at spise en eller anden særlig raffineret fransk ost, men man er meget langt ude i argumentationen efter min mening, når man drager sådanne ting frem. Det er givet, at vi kommer til at give tilskud også til denne franske ost, men det er ikke ret meget fransk ost af raffineret art, der spises i dette land. Det er derimod helt klart, at der indgår ost i skolebørnenes madpakker, der indgår mælk i børnenes mad. Det er helt klart, at der her er tale om et uelastisk forbrug, et forbrug, man er nødt til at have, og som man ikke kan unddrage sig. Derfor er det rimeligt, at man giver på dette punkt og så lægger afgifter på punkter, med hensyn til hvilke man i og for sig er interesseret i at folk omlægger deres forbrug og går over til andre varer.

Ja, nu har vi så hørt, hvorledes de borgerlige partier i det hele ser på dette her, de partier, som ustandselig råber op om den brede løsning, og som derefter stiller ultimative krav, således at de brede løsninger er umulige. Hvad siger de til denne politik? Vi kan ikke medvirke, siger de. Der er ikke megen argumentation bagved, men det er parolen: vi kan ikke medvirke. Jeg skal da i og for sig ikke beklage mig over denne holdning; det gør det selvfølgelig lettere for os andre at få gennemført en fornuftig lovgivning, og det har jeg ikke noget imod. Men jeg synes, man skal holde op med den megen snak om, at der er nogen, der er mere lige end andre her osv., når man selv i den grad bringer sig ind i den situation, at man holder sig uden for indflydelse.

Jeg skal på mit partis vegne give tilslutning til den her forelagte buket, og vi vil se at få den gennemført hurtigst muligt, såle-

des at der hurtigt kommer en afklaring, men naturligvis efter en rimeligt grundig udvalgsbehandling.

Axel Ivan Pedersen: Af finansministerens fremsættelse af de lovforslag, vi nu behandler, og den debat, der nu finder sted, forstår jeg, at forslagene danner et samlet hele med den ganske bestemte målsætning af styrke statskassen med beløb af de angivne størrelser, med andre ord at forslagene skal betragtes som en helhed. Jeg har på den anden side forstået situationen således, at i den udstrækning, der i skatte- og afgiftsudvalget kan opnås enighed om ændringer, der ikke forringer provenuet, vil man i regeringen være indeforstået hermed, en betragtning, som må forekomme overflødig, hvis man skal opretholde forestillingen om intet over og intet ved siden af folketinget.

På denne baggrund vil jeg gøre nogle bemærkninger om enkelte af forslagene i forhåbning om, at disse må pådrage sig tilstrækkelig interesse til at indgå i en seriøs debat i skatte- og afgiftsudvalget, så meget desto mere som de ikke tilsigter en forringelse af provenuet, snarere tværtimod.

Som en grundlæggende betragtning må jeg imidlertid først tilkendegive, at i spørgsmålet om særlig beskatning af visse forbrugsvarer er jeg tilhænger af, at man med denne beskatning lægger hovedvægten på varer, som befolkningen selv bestemmer sit forbrug af, og mindre på varegrupper, som indgår i det nødvendige behovsområde. Det er ud fra denne betragtning, jeg finder anning til at sige nogle ord om de foreliggende forslag, som jeg har tilsluttet mig, men uden begejstring og kun under den forudsætning, at jeg i overensstemmelse med min overbevisning kan forsøge at forbedre disse forslag som medlem af skatte- og afgiftsudvalget.

Når jeg brugte udtrykket: uden begejstring, skyldes det den omstændighed, at man har været for lemfældig over for afgiften på pilsnerøllet og slet ikke har rørt ved spiritusafgifterne. Denne min indstilling er i øvrigt dikteret af den betragtning, jeg gjorde gældende i åbningsdebatten, nemlig at der ikke er noget urimeligt i, at man gennem spiritusafgifterne søger at få dækning for de tab, samfundet lider i kraft af det misbrug, det store alkoholforbrug skaber.

[AxeI Ivan Pedersen.]

Det er milliardbeløb, det drejer sig om, og af en sådan størrelsesorden, at de nuværende afgifter kun dækker halvdelen.

Af samme grund kan jeg ikke deltage i den almindelige beklagelse af de såkaldte høje spiritusafgifter, for sagen er jo den, at de ikke er fulgt med i den almindelige prisudvikling. For pilsnerøls og luksuøls vedkommende har der ikke været rørt ved afgifterne siden 1965, sidste år nedsatte vi afgifterne på bordvine, og akvavitten fik en mindre forhøjelse. Udviklingen gennem de senere år har derfor også vist en vældig stigning i forbruget. Det er især forbruget af det stærke øl, der er stigende. Efter bryggeriernes egne opgivelser lå konsumet i 1972 på 1.690 mill. flasker pilsnerøl, og der er ingen tvivl om, at der er tale om et stadig stigende forbrug på dette område.

Men heller ikke på de øvrige områder er der tale om nedgang. Importtallene f. eks. på bordvine med 14 pct. alkohol og derunder ser således ud for indførsel på flaske: første halvår 1972 blev der indført 242.000 l, første halvår 1973 4.968.000 l, altså en stigning på ca. 2.000 pct. For indførsel på fade ser tallene således ud: første halvår 1972: 12.289.000 l og for første halvår 1973 17.688.000 l, altså en stigning på over 40 pct. Disse voldsomme stigninger i indførselstallene hænger nøje sammen med de ændringer, som tilslutningen til EF har medført i toldtarifferne pr. 1. januar i år, og den nedsættelse af afgifterne, folkettinget vedtog sidste efterår. Den særlig store stigning i importen på flasker hænger nøje sammen med disse ting, idet indførsel af såkaldt slotsaftapning tidligere var forbundet med større afgifter end indførsel på fade.

Nu kunne man måske have haft visse forventninger om, at denne liberalisering ville have medført en ændring i befolkningens drikkevaner og medført et mindre forbrug på andre områder af de alkoholholdige drikkevarer. Men sådan er det jo ikke gået, hverken for øllets eller for brændevinens vedkommende.

For de stærke ølsorters vedkommende har der i første kvartal i år været en produktionsfremgang fra 169.112.000 l til 178.877.000 l, altså en fremgang på knap 10 mill. l. Det har ikke været mig muligt at fremskaffe oplysninger herom for første

halvår i år, det har jeg derimod, for så vidt angår ølimporten. For dåseøllets vedkommende har der været en stigning på 30 pct. fra 672.000 l til 857.000 l. Og for fadøls vedkommende eller, som det hedder i de officielle optegnelser, øl i beholdere har der været en stigning på 130 pct.

For akvavittens vedkommende har jeg ikke kunnet fremskaffe relevante sammenligninger, men produktionstallene for 1972 ligger på 13.025.000 l og for 1971 på 11.913.000 l, altså en fremgang på over 1 mill. l. Det vil ikke være muligt rent tidsmæssigt at komme ind på udviklingen for de andre sorter af alkoholholdige drikkevarer.

Ét er naturligvis også produktionstal og importtal, da der også finder en vis eksport sted, men forbruget herhjemme er opgjort til 10,11 l 100 pct. alkohol pr. individ over 15 år. Og hvis vi til disse tal lægger det, som indføres privat, nærer jeg ikke tvivl om, at forbruget ligger på omkring 12 l eller 6 gange så meget som i mellemkrigsårene, hvor vanskelige økonomiske vilkår satte en grænse for forbrugets størrelse.

Dette kolossale forbrug med udsigt til yderligere stigning kan ikke undgå at blive, hvis det ikke allerede er det, en alvorlig trussel mod vort lands sociale sikkerhedssystem. En væsentlig faktor i denne udvikling udgør forbruget af det stærke øl. Det er det, der er blevet den overvejende årsag til stigningerne i antallet af ulykker såvel i trafikken som på arbejdspladserne. Det er, ligesom der i befolkningen lever en fejlagtig opfattelse af øl i relation til spiritus, men netop herigennem forøges risikomomentet ved de lige nævnte ulykker, og det er helt nødvendigt med en forøget oplysning og en frigørelse fra den tvang, der visse steder udøves for at få mennesker til at drikke bajere. Der findes områder, hvor man praktisk talt ikke kan begå sig, hvis man ikke er med på holdet. I en tid, hvor der er tale om trivsel og miljø, må sådanne forhold være bandlyst, og jeg vil håbe, at man i de bestræbelser, der nu skal udfoldes for skabelse af bedre trivselsforhold, vil tage dette problem med i sine overvejelser.

Jeg siger dette, fordi der synes at være en vis frygt for i visse kredse at få kendsgerningerne frem. Der har således været nedsat et udvalg til udarbejdelse af et nyt indberetningsskema, som arbejdsgivere skal udfær-

[Axel Ivan Pedersen.]

dige til brug for arbejdstilsynets nye ulykkesstatistik for derigennem at kunne belyse årsagen til ulykkestilfælde. I dette skema kan alkohol ikke optages som en særlig faktor, det har man fra arbejdsmarkedets parter, eller en af dem, modsat sig, hvad jeg finder beklageligt, når jeg erindrer om, hvad chefen for Københavns kommunes alkohol-laboratorium, læge Egil Jensen, har sagt om arbejdspladsdrikkeri i et foredrag for ikke så længe siden i Industrimedicensk Selskab.

Jeg skal ikke trække tiden ud med en detaljeret gennemgang af de virkninger, alkohol-misbruget har på de forskellige områder, det har jeg tidligere talt om. Men på baggrund af de fremsatte betragtninger beder jeg folketinget uagtet hr. Hans Tofts bemærkninger, der stod i skarp modstrid til det, hans partis anden ordfører sagde om færdselssikkerheden, overveje betimeligheden af at forhøje afgifterne ud over de nævnte 5 øre pr. pilsner.

Jeg vil også med henvisning til de af fru Dagmar Andreasen lige fremsatte betragtninger om de procentuelle sammenligninger sige, at jeg ikke anser det for urimeligt med en forhøjelse på yderligere 15 eller 20 øre med variationer op og ned i relation til alkoholindholdet. Hvis man så tillige forhøjede afgifterne på de allerstærkeste drikkevarer, ville det give så mange penge i kassen, at man af ædruelighedsmæssige og færdselsmæssige grunde kunne undgå en forhøjelse af prisen på de lette ølprodukter og mineralvandene. En sådan afgiftsforhøjelse kan vi foretage uden hensyn til, om vi er medlem af fællesmarkedet eller ej; der er nemlig ikke i EF-reglerne nogen hindring herfor.

Må jeg derfor slutte med at bede om, at disse bemærkninger og forslag, som måske nok gik en lille tand ud over det på dagsordenen anførte, må blive alvorligt og seriøst overvejet. De er ikke fremsat ud fra ædruelighedspolitiske synspunkter alene, men som et forsøg på en positiv indsats i en økonomisk vanskelig situation, og kan det så til-lige som i 1917 tjene ædruelighedsmæssige interesser, tror jeg, vi alle kan være godt tjent hermed.

Hilmar Baunsgaard: Når jeg har bedt om ordet, er det ikke for yderligere at uddybe de mange betragtninger, der er fremsat

omkring disse afgiftsforslag. Det er, fordi jeg gerne vil bede statsministeren om at forklare, hvad det er for en politisk situation, der har nødvendiggjort den optræden, regeringen har vist her. Det er tredje år i træk, vi starter folketingssamlingen med at haste sager igennem med dags varsel. Der må være en eller anden speciel grund bagved, når man gør noget sådant, og jeg har da selv ledt efter, hvad der kunne være forklaringen på, at regeringen pludselig finder det nødvendigt. Jeg har med beklagelse ikke kunnet finde en sådan årsag, og derfor spørger jeg statsministeren.

I september måned inviterede statsministeren folketingets partier til nogle tosidede drøftelser med regeringen. Det radikale venstre deltog også i en sådan drøftelse med regeringen, og baggrunden for den drøftelse, der fandt sted med mit parti, var i hvert fald, at regeringen gav udtryk for, at man gerne med partierne ville forhandle om besparelser, besparelser, som skulle kunne bidrage til at klare den økonomiske situation.

Jeg har ingen mulighed for at udtale mig om forhandlingerne med de andre partier på andet grundlag end det, der er fremkommet i pressen. Men statsministeren udtalte efter alle møderne, at forhandlingerne var foregået i en positiv ånd, og at man nu ville se hen til, når folketinget mødtes i oktober, at kunne genoptage forhandlingerne.

Det er endvidere blevet oplyst i hvert fald over for vores repræsentanter, at det eneste, der skulle ske, når vi mødtes her i første uge, var gennemførelse af udskrivningsprocenten; om jeg husker ret, har statsministeren også sagt dette offentligt.

Det, jeg nu ønsker, er ikke i og for sig en strid om ord og udtalelser, for vi ved alle, at der kan indtræffe ændringer, men hvad er det for ændringer, der er indtruffet siden september, som gør, at det nu er nødvendigt for regeringen fuldstændig at sadle om?

Prøver man at bedømme den økonomiske udvikling, så vil ingen kunne hævde, at den fra september til oktober er så radikalt forandret, at det, der nu gør dette så byden-de nødvendigt, at det skal ske med dags varsel som i krisesituationer, er sket fra september til oktober; sådanne forandringer

[Hilmar Baunsgaard.]

ger er ikke indtruffet. Ingen vil kunne bestride, at vi alle, hvis vi da har evnen til at bedømme den økonomiske situation, må sige, at som den ser ud i dag, vidste vi i september at den ville se ud.

Nu vel, det kan altså ikke være økonomiske årsager, altså må det være politiske. Og så er det, jeg gerne vil spørge statsministeren: hvad er det for politiske forhold, der har forandret sig så radikalt, at invitationen til samtaler, til forhandlinger om besparelser til løsning af den økonomiske situation ikke længere er anvendelig? Hvad er det for politiske forhold? Det kan ikke være økonomiske.

Når man erindrer sig statsministerens udtalelse om drøftelserne med de andre partier og den estonedede besvarelse fra disse partier: at man var villig til disse drøftelser, når vi kom herind, så skabte statsministeren hos os alle en forventning om, at sådanne drøftelser skulle finde sted, og havde altså med sin udtalelse om, at det kun var udskrivningsprocenten, det gjaldt, givet os rimelig grund til at antage, at disse forhandlinger skulle finde sted i forbindelse med behandlingen af finanslovsforslaget.

Ser man på disse forslag, er det jo sådan, som det er fremhævet af mange, at ingen tror på, at dette er den rigtige løsning økonomisk over for de økonomiske problemer vi har. Der er jo ingen, heller ingen på ministerbænkene, der tror på det. Derfor må det være en meget alvorlig politisk ændring, der er indtruffet, og det er den, jeg i og for sig gerne ville have klaret op. Det vil jeg, fordi jeg ville finde det meget tragisk, om vi uden den egentlige forklaring på, hvad der ligger bagved, gør det, som alle godt ved ikke er det rigtige at gøre i situationen. Det er ikke rigtigt at gennemføre disse afgifter; alle ved det.

Jeg håber, at statsministeren opfatter dette i den rigtige ånd, og derfor vil jeg gerne sige, at hvis ikke der er indtruffet så afgørende politiske ændringer, vil jeg henstille til statsministeren, at han opgiver dette. Det skal selvfølgelig ikke bare være en i almindelige vendinger holdt henstilling om at opgive dette, som vi ved er forkert. Men derfor vil jeg gerne sige til statsministeren: lad os, på trods af hvad der har været

af uoverensstemmelser, alligevel følge den vej, som regeringen anså for rigtig, og som statsministeren efter forhandlingerne med de andre partier gav udtryk for at han var optimist over for. Lad os i stedet for nu at jage dette igennem på et par dage bruge nogle dage til at finde disse fornødne besparelser. Det radikale venstre er for sit vedkommende parat til at levere forslag og materiale, der kan give grundlag for sådanne.

Jeg gør det, fordi det ville være tragisk, om der på grundlag af misforståelser skulle blive gennemført en forkert økonomisk politik. Jeg giver tilsagn om, at vi modsat vore forhandlinger gerne vil gå ind på at lade afslutningen af forhandlingerne om besparelser ske hurtigere, end vi gav udtryk for, i forbindelse med behandlingen af finanslovsforslaget. Vi vil gerne være med til at gøre det hurtigere. Der må vel også være det i det, at regeringen er kommet til, at det haster mere, end man dengang gav udtryk for.

Nu vel, det er det tilsagn, jeg vil give. Så vil jeg give ét tilsagn mere: vi vil gerne være med til at drøfte afgiftsforhøjelser, men det skal da være som led i en skatteomlægning, ikke som et led i at gennemføre den forbrugsbegrænsning, hvortil de er netop så dårligt egnet, som det er beskrevet af flere ordførere, ikke til at rette den økonomiske situation op, som vi ved de ikke kan rette op, som vi ved at kun begrænsninger i statsbudgettet kan rette op.

Derfor er min, jeg har ikke noget imod at sige appel til statsministeren: lad være med at gøre dette forkerte. Lad os gå i gang nu og for min skyld gerne i dag med disse besparelserdrøftelser. Jeg ved, at hvis der også hos begge de parter, der står bag disse forslag, S og SF, er en vilje til at nå det, så kan vi nå de besparelser, og skulle man sætte et for lavt mål, er det jo rigtigt, som fru Dagmar Andreassen fremhævede, at til erstatning for det, der her er foreslået, er det kun 500 mill. kr.s besparelser, der skal til, forudsat det er de rigtige. Vi ved alle, det kan gøres. Jeg synes, vi skulle gøre det. Så vil jeg gerne bagefter være med til, at vi drøfter afgifter i forbindelse med en skatteomlægning.

Statsministeren (Anker Jørgensen): Det var jo en meget højtidelig stemning, som hr. Hilmar Baunsgaard søgte at fremlægge her i salen. Hr. Hilmar Baunsgaard antydede, at det, som regeringen gjorde, var noget, som var udtryk for en meget uheldig optræden. Ja, hr. Hilmar Baunsgaards bemærkninger var jo fyldt med en meget stor moralsk forargelse. Må jeg ikke gøre tinget opmærksom på, at da jeg holdt åbningstalen, bebudede vi fra regeringens side, at der meget snart ville komme en lang række foranstaltninger og ikke blot én ting, men en række foranstaltninger, der alt sammen skulle tages som det, det er, et led i en samlet økonomisk politik, der skal virke antiinflatøriske.

Der kan altså ikke være nogen overraskelse i selve dette, at der nu kommer nogle forslag. Det er klart, at man ikke bebuder lang tid forud, at nu kommer der forbrugsafgifter på dette eller hint område. Det er heller ikke noget nyt, at denne regering naturligvis må komme med disse ting på en temmelig pludselig måde, som alle regeringer i dette land altid har måttet komme med dem til folketinget.

Derfor, når hr. Hilmar Baunsgaard spørger, hvad det er, der har ændret sig så radikalt, må jeg sige: der er såmænd ikke noget, der har ændret sig radikalt. Alt er såmænd ved det gamle også i denne henseende, og det burde vel også hr. Hilmar Baunsgaard vide.

Der bliver sagt, at der er lovet besparelser. Ja vel, men for det første er den skitse til en finanslov, der er lagt frem, en finanslovsskitse, som indeholder besparelser på 2,4 mia. kr. For det andet er det helt afgjort, at regeringen fortsat er indstillet på at foretage yderligere besparelser, og budgetministeren vil meget snart tage forhandlinger med de enkelte partier om, hvor og hvordan man eventuelt kan enes om yderligere besparelser.

Jeg vil gerne sige, at jeg har forstået, at de radikale ville komme med nogle forslag; det har man bebudet i nogen tid. Mens vi har forslag fra de konservative, har vi ikke forslag fra de radikale, men de vil naturligvis, når de radikale får besluttet sig, også indgå i forhandlingerne med budgetministeren og dermed med regeringen.

Om selve behandlingen af disse hasteforslag her i tinget vil jeg gerne sige: jeg har med formanden for folketinget aftalt et særligt møde mellem partiformændene. Dette møde fandt sted forleden dag, og ved den lejlighed redegjorde jeg for, hvilke lovforslag regeringen ville sætte pris på og derfor anmode om at vi kunne få behandlet ved at bryde de normale tidsfrister. Jeg har forstået, at dette formandsmøde sluttede med, at alle 5 partier gav tilslutning til, at disse afgiftsforslag, som vi behandler i dag, behandles og føres igennem inden denne uges udgang, så vidt muligt i løbet af fredagen, om nødvendigt måske lørdag, men i hvert fald så vi får det forholdsvis hurtigt overstået.

Det var det, der var slutningen på det møde, som vi holdt med de 5 partiformænd, og hvor altså også hr. Hilmar Baunsgaard var til stede. Derfor forundrer det mig, at man ligesom taler om, at tingene skal hastes igennem. Jeg mener, vi har fået tilslutning til, ikke at de hastes voldsomt igennem — det var det, der skete med registreringsafgiften i går, og det var der jo tilslutning til. Det, der så køres igennem nu i denne uge, er altså de egentlige punktafgifter.

Der er naturligvis ud over de almindelige punktafgifter spørgsmålet om ændringer i merværdiafgiftsloven; på mødet med partiformændene sagde jeg, at det forslag ikke haster så meget. Her behøver vi ikke, hvis partierne ikke vil det, at bryde tidsfristerne. Derfor gjaldt det, vi anmodede om, og det vi fik tilslutning til, alene de egentlige punktafgifter. Jeg kan derfor ikke dele den forundring, som hr. Hilmar Baunsgaard her giver udtryk for. Der er, specielt når det drejer sig om forbrugsafgifter, intet nyt under solen i den fremgangsmåde, som regeringen anvender, og som også er accepteret af folketingets partier.

(Kort bemærkning).

Hilmar Baunsgaard: Jeg vil gerne sige til statsministeren — det håber jeg den højtærede formand er indforstået med at jeg refererer fra et møde med partiformændene — at der diskuteres aldrig politik på disse møder. Man tilrettelægger proceduren her i folketinget, og alle ved, at en regering til enhver

[Hilmar Baunsgaard.]

tid er blevet imødekomet på disse møder, hvis den har anmodet om af hensyn til situationen at få frafald for tidsfristerne. Det er ikke det, sagen drejer sig om.

Jeg er ked af, at statsministeren ikke synes at kunne forstå den tankegang, der ligger bag ved mit spørgsmål. I september giver statsministeren og de øvrige regeringsrepræsentanter udtryk for: ikke andet end udskrivningsprocenten, og så drøftelse om besparelser. Det er ikke de økonomiske forhold, der har ændret sig; der må være en politisk forklaring på, at man totalt fraviger dette på mindre end 3 uger, og det var den forklaring, jeg godt ville have i et forsøg på at finde tilbage til det, jeg anser for mere fornuftigt.

(Kort bemærkning).

Ninn-Hansen: For en halv times tid siden fik jeg et brev fra budgetministeren. Det var — selvfølgelig — et høfligt brev, hvori budgetministeren inviterede os til et møde på fredag den 19. oktober 1973 for at drøfte besparelser. Vi er jo høflige mennesker og kommer selvfølgelig. Det har vi også gjort alle de andre gange: i september, i marts, hvor vi kom med vort forslag, i kulegravningsudvalget og alle de andre steder. Men jeg forstår, at det, budgetministeren vil drøfte med os ved den lejlighed, er besparelser på vel ca. 5 promille af statsbudgettet, under ½ pct. Det er altså det, det er blevet til med sparepolitikken, til trods for at alle kyndige siger, at det er beskæring af de offentlige udgifter, der må til, hvis vi vil rette økonomien op.

Jeg forstår ikke, hvis regeringen lader hånt om alle disse anvisninger. Så sent som i går kunne man høre, at EF-Kommissionen i sin behandling af spørgsmålet om inflationsbekæmpelsen over for Danmark meget kraftigt sagde, at det eneste, det virkelig drejede sig om, var at begrænse de offentlige udgifter — og så kommer man med denne lille halve procent.

Jeg kan give samme tilsagn som hr. Hilmar Baunsgaard: hvis regeringen vil noget ordentligt med den økonomiske politik, er vi parate til at medvirke, har været det hele tiden. Man kender vort forslag, som ligger meget nær det, der er gennemført af den

socialdemokratiske regering i Vesttyskland. Spørgsmålet er bare, om regeringen vil. Vi andre vil gerne medvirke til en økonomisk politik, der er hold i, men vi ønsker ikke at hjælpe regeringen med at rejse en gravsten over besparelspolitikken, og det er jo det, man reelt gør med de forslag, vi her har til behandling.

(Kort bemærkning).

Morten Lange: Inden der tegner sig et falsk billede af udviklingen, skal der erindres om, at det, som skete, da vi havde finansplanen forelagt, var, at regeringen gjorde opmærksom på, at den manglede en milliard kr. Den kunne vindes ved besparelser på anden måde. De forslag om besparelser, der er kommet frem fra de borgerlige partiers side, har den sædvanlige karakter af ørkenvandring. De kan stå som en gravsten over et mislykket forsøg på at lave besparingsforslag. Man kan ikke bebrejde statsministeren, at han finder sin milliard på en anden måde.

(Kort bemærkning).

Ninn-Hansen: Jeg forstår, at regeringen i hvert fald mener, der skal spares 200 mill. kr. Når nu hr. Morten Lange ved så meget, vil hr. Morten Lange så ikke stå her op og fortælle os andre, hvor de 200 mill. kr. så skal spares.

(Kort bemærkning).

Morten Lange: Der står meget lidt fornuftigt om det i den konservative spareplan, men jeg skal ærligt og redeligt indrømme, at jeg har fuld tillid til budgetministeren.

(Kort bemærkning).

Ninn-Hansen: Ja, det er altså det sædvanlige. SF vil gerne dirigere regeringens politik, men når man kommer til de centrale økonomiske punkter, nemlig at spare på statens udgifter, så har hr. Morten Lange ingen forslag.

(Kort bemærkning).

Morten Lange: Nej, for jeg mener, at statsbudgettet i hovedsagen er afmagret så meget, som det fornuftigvis skal afmagres. Jeg vil ikke udelukke, at der kan findes

[Morten Lange.]

et par hundrede millioner kr. til, med lidt forsigtighed og ombu, men socialistisk folkeparti har helt klart den opfattelse, at yderligere indgreb på statsbudgettet så vil betyde aktivitetstilbagegang. Vi vil få stagnation og stop for dette land, og det er ikke fornuftig politik efter vores opfattelse.

Finansministeren (Grünbaum): Jeg er ked af, at vi må bevæge os lidt bort fra denne interessante debat. Jeg skal jo svare på det, der har været sagt om selve lovforslagene, men jeg kan da ikke dy mig for først at sige, når der har været talt om, at vi med disse forslag har manglet fantasi, og man så også har bragt besparelser ind i billedet — det var hr. Hans Toft, som til dels foregreb den debat, der lige har fundet sted, hvor hr. Hans Toft henviste til, at de konservative jo havde fremsat forslag om besparelser på 9 mia kr. — så vil jeg da godt tilstå, at på den baggrund har vi ingen fantasi, det er fuldstændig rigtigt, men de konservative mangler i hvert fald ikke fantasi.

Hr. Ove Hansen stillede mig et spørgsmål om, hvorvidt finansministeren ville se på en eventuel forhøjelse af befordringsfradraget under hensyn til benzinprisens forhøjelse, og det kan jeg svare bekræftende på: det vil jeg gerne se på; jeg mener, det er rimeligt — jeg har også udtalt det tidligere — at den maksimumsgrænse, der er for befordringsfradraget, forhøjes under hensyn til disse udgiftsstigninger. Det er jo efterhånden blevet almindeligt, at mange arbejdere, f. eks. inden for bygningsindustrien, kører temmelig lange afstande hver dag for at klare deres arbejde. Det er altså et positivt tilsagn om, at det spørgsmål bliver taget op.

Dernæst vil jeg godt sige lidt om forkortelsen af landbrugets betalingsfrist, som har været omtalt temmelig meget her under første del af førstebehandlingen.

Jeg synes ikke, det er rigtigt at sige, at landbruget her bliver stillet i en meget ringe stilling. Jeg vil gerne fremhæve, at det, der skete i 1968, var, at landbruget fik en speciel hjælp. Det var en situation, hvor landbruget var i særlige vanskeligheder, og den daværende regering fandt da frem til, at man kunne afhjælpe disse vanskeligheder ved, at landbruget fik en likviditetshjælp,

som dengang og nu også er blevet opgjort til i virkeligheden et rentefrit statslån på 600 mill. kr.; det var det, der skete. Men glem nu ikke, at landbrugets særlige regler overhovedet ikke røres, heller ikke ved det forslag, der er fremsat her.

Landbruget har et halvt års afregningsperiode, hvor industri og handel, håndværk detailhandel osv. kun har 3 måneder, landbruget har derefter en frist med indbetalingen på 2 måneder og 20 dage, hvor alle andre i dette land må aflevere pengene på 1 måned og 20 dage, og det rører vi ikke ved. Vi ved, at landbruget har visse problemer med regnskabsopgørelserne, som kræver konsulenthjælp, og det var jo baggrunden for, at man fik både det halve år i stedet for kvartalet og de to måneder og 20 dage i stedet for den ene måned og 20 dage. Det hensyn bliver fortsat taget.

Det, der røres ved, er den særlige kredit, man dengang gennemførte som en hjælpeforanstaltning til landbruget. Jeg sagde dengang, at det var urimeligt at anvende momsloven til noget sådant, og jeg pegede udtrykkeligt på, at der ville opstå meget ubehagelige problemer den dag, man sagde: ja men nu skal denne særlige støtteordning afvikles, for den var jo ikke tænkt som en evighedsordning. Man gjorde det alligevel dengang. Man kunne have støttet landbruget på anden måde, men jeg husker udmærket godt, hvorfor man gjorde det. Man ville nemlig ikke møde frem her i folketinget med en helt tydelig erklæring om, at nu skulle landbruget have et lån på 600 mill. kr., som skulle stå på statsbudgettet.

Så blev der altså lavet denne, jeg vil kalde det for en omgåelse, med en ændring af momsloven, hvor man stadig væk formelt bogholderimæssigt på statsbudgettet opfører momsindtægterne, som om de er indbetalt til den rigtige tid efter momsloven, og hvor der så opstår et udlån fra staten, som opføres på kapitalkontoen, og som nu altså skal afvikles. Tilsyneladende skulle det, man gjorde dengang, ikke berøre statens driftsbudget, og det kan jo kun understrege netop det, jeg siger her, nemlig at der var tale om en ganske særlig foranstaltning, i virkeligheden om et statslån. Det er også ganske interessant, at partierne de konservative og venstre, som jo så ofte fortæller os, hvor liberale de er, og hvor lidt

[Finansministeren.]

staten skal blande sig ind i det økonomiske liv, særlig på kreditgivningens område, hvor man skam ikke vil have nogen indblanding, som vi har hørt det også i de senere dage, altså gerne vil lave sådan en lille statsbank, når landbruget står og skal have hjælp.

Vi fra socialdemokratiet side har ikke den indstilling. Vi har i og for sig ikke noget imod, at der er støtteordninger til landbruget, det har vi aldrig været imod. Vi mener, det er et naturligt led i et moderne samfund, at man hjælper de erhverv og de mennesker, som er i en situation, hvor de har hjælp behov, og det har vi også gjort gennem mange, mange år. Det var ikke nogen god måde, man gjorde det på, ved at ændre i momsloven, og vi mener, at når det var en støtte, en speciel støtte til landbruget, som det jo tydeligt er fremgået af indlæg fra såvel den konservative ordfører som fra venstres ordfører, ligesom jeg selv har sagt, at man gav denne hjælp dengang som en støtte til landbruget — det var det udtryk, man brugte her fra talerstolen — så må det da også være rimeligt at sige, at nu er landbruget ikke i den situation, at en sådan ekstraordinær støtte skal opretholdes.

Men selvfølgelig skal den afvikles på en rimelig måde, og det bliver den også, nemlig således at man hvert halvår afkorter med 1 måned, altså en meget rimelig afvikling af denne ekstra kredit, og som altså betyder, at der sker en vis, men meget gradvis, likviditetsstramning inden for landbruget. Jeg tror, det er en rigtig måde at gøre det på, og jeg mener også, der er en god motivering for, at man gør det.

Så sagde hr. Juul-Madsen i forbindelse i øvrigt med spørgsmålet om mejeriprodukterne, at det samlede kompleks her havde til hensigt at brandskatte befolkningen. Nu ved jeg, at hr. Juul-Madsen er en meget ivrig læser af Jyllands-Posten — det er vist hr. Juul-Madsens hoforgan. Jeg vil anbefale hr. Juul-Madsen at se på forsiden af Jyllands-Posten i dag, hvor man har forsøgt at opføre de samlede virkninger af disse afgif-

ter. Man kommer til det resultat, at det er en ganske god måde, det er gjort på for de almindelige familier i det danske samfund — og særlig naturligvis for familier med mange børn, ja, man behøver ikke at have mange børn, bare en 2-3 stykker, så tror jeg pengene er hjemme. Det er i virkeligheden, set fra denne families synspunkt, et udmærket kompleks af forslag, der her bliver gennemført. Det er klart, at det samlede kompleks skal give indbetalinger til statskassen, men specielt for familier med børn er det, der her foreslås, absolut en gevinst; ifølge Jyllands-Posten bliver der altså overskud for de pågældende.

Hr. Arpe spurgte om pristalsvirkningen. Pristalsvirkningen ved forhøjelsen af benzinafgiften og de øvrige ændringer, der sker inden for motorområdet, mener vi kan ansettes til mellem 0,1 og 0,2 pristalspoint.

Hr. Arpe ville ikke lægge vægt på, at benzinpriserne i udlandet var højere end i Danmark. Det er der måske andre der vil; det er i hvert fald noget, folk snakker om. Jeg vil gerne nævne et par tal. Den svenske afgift er nævnt i bemærkningerne; den er i dansk mønt 90 øre pr. l, mens afgiften i Danmark er 82 øre og nu foreslås forhøjet til 89 øre pr. l. Lad mig nævne nogle andre tal fra en international oversigt, som er opgjort i regningsenheder — pr. t tror jeg det er — men forholdet mellem tallene giver jo det rigtige billede. Her har Danmark et tal på 144 regningsenheder, Belgien 175, Tyskland 180, Frankrig 161, England 159, altså alle betydeligt over de danske benzinpriser.

Jeg har svaret hr. Enggaard fra det særlige liberale parti, vi har, som fortsat gerne vil bevare denne lille statsbank, der er lavet i forbindelse med landbrugskreditten.

Med hensyn til mejeriprodukterne og de sociale tilskud har vi aldrig fra vor side på nogen måde skjult, at man ved at give tilskuddene direkte til folkepensionister eller i form af børnetilskud osv. kan opnå den samme virkning med et mindre beløb; det er jo også indgået i de ordninger, der tid-

[Finansministeren.]

ligere er gennemført. Nu siger man, at det er SF, der har tvunget regeringen til at fremsætte forslag om prisnedsættelse for mælk, men siger man det, har man ikke megen føling med, hvad der foregår i befolkningen. Der er næppe tvivl om, at der er en bred reaktion i den danske befolkning mod stigningerne i forbrugerpriserne — lad den så være rigtig eller forkert. Jeg har selv været ude på adskillige møder, hvor man har prøvet at diskutere de rent økonomiske virkninger af at gennemføre det ene og det andet for at modvirke disse prisstigninger. Det, folk stort set siger, er: fødevarepriserne skal nedad. Jeg tror også, det har en vis betydning i hele debatten ude på arbejdspladserne og dermed også for lønbevægelsen. Derfor mener vi, at hvis det er muligt at gøre det på en rimelig måde, så er det rigtigt, at vi får en nedsættelse af fødevarepriserne. Det får vi altså på denne måde uden at gennemføre en differentieret moms-sats. Det er noget, der kan fungere, og det kan fungere tilfredsstillende set fra forbrugernes side.

Men det er jo ikke de tal, man ser på avisernes forsider i disse dage. Bortset fra Jyllands Postens artikel er det jo ikke de betydelige nedsættelser, der sker på mejeriområdet, der præger forsiderne. Det er jo store nedsættelser. De svarer til, at momsen totalt fjernes fra det pågældende vareområde.

Hr. Jens Peter Jensen spurgte mig, om grossister og detaillister kunne få den sædvanlige regulering. Jeg var lige ved umiddelbart at sige ja, men jeg må gøre det med et forbehold. Der foregår jo af og til reguleringer, men disse reguleringer foregår, når monopolrådet mener at der er et behov for sådanne reguleringer. Sådan har det altid været. Det er op til monopolrådet og monopoltilsynet at vurdere dette. Jeg kan da oplyse, at man fik en regulering her i maj måned i år, hvor der blev gennemført en regulering af disse avancer. Jeg kan altså ikke her på stående fod svare på, om det skal ske igen ved denne lejlighed.

Hr. Gunnar Jensen og jeg kan formentlig ikke blive enige i spørgsmålet om landbrugets momskredit, men nu har jeg altså sagt, hvad min opfattelse går ud på.

Hr. Gunnar Jensen understregede, at det, der gennemføres nu, ikke er tilskud til landbruget, og denne understregning vil jeg gerne gøre til min. Det er ikke et tilskud til landbruget, det, der gennemføres her, det er en nedsættelse af fødevarepriserne til gavn for forbrugerne.

Prisnedsættelsen for mejeriprodukterne vil efter min mening ikke påvirke pristallet. Hverken tilskud eller det modsatte, altså afgifter, må jo påvirke pristallet efter det system, vi har nu.

Fru Dagmar Andreassen var ikke modstander af indirekte afgifter, og det er jeg da glad for at hun sagde — jeg tror heller ikke selv på, at man kan komme uden om dem — men hun henviste til besparelser. Det er altså den melodi, det skal køres på i dette øjeblik. Det skal jeg ikke blande mig mere ind i, det har der været sagt en del om. Jeg tror, det var rigtigt, som hr. Lütken sagde, at vi skal se dette som led i regeringens samlede økonomiske politik. Det havde jeg lejlighed til nærmere at uddybe i går, og jeg skal ikke gentage det i dag.

Hr. Axel Ivan Pedersen var meget stærkt inde på spørgsmålet om ølafgiftens og spiritusafgiftens betydning for ædrueligheden eller det modsatte. Hr. Axel Ivan Pedersen oplyste selv her fra talerstolen, at han var medlem af folketingets skatte- og afgiftsudvalg og ville rejse spørgsmålet i udvalget. Det synes jeg han skal gøre. Det må være ganske naturligt, når hr. Axel Ivan Pedersen har disse synspunkter, at han så tager spørgsmålet op i udvalget; så må vi jo se på, hvilket resultat der kommer ud heraf. Jeg har ikke noget imod, at hr. Axel Ivan Pedersen rejser spørgsmålet i udvalget.

Til sidst en bemærkning til hr. Hilmar Baunsgaard, som jeg er nødt til at gøre, fordi han sagde at vi til de øvrige partier havde udtalt, at hvis der kom andet end ændring af udskrivningsprocenten, så ville folketingets skatte- og afgiftsudvalg blive indkaldt. Det er ikke helt korrekt. Den aftale, vi havde med partierne, gik ud på, at hvis der kom ændringer af skatteskalaen — som i givet fald også skal være gennemført inden den 17. oktober — hvis der fra regeringens side skulle være tanker om at ændre på selve skatteskalaen, f. eks. en forlængelse af proportionalstrækket eller en

[Finansministeren.]

ændring af personfradraget, så skulle jeg bede om, at skatte- og afgiftsudvalget blev indkaldt, og hvis de andre partier ville fremsætte forslag om ændringer i selve skatteskalaen, så skulle de fremsætte forslag. Der var ikke tale om den økonomiske politik i øvrigt.

(Kort bemærkning).

Niels Ravn: Det er finansministerens tale afvisning af de synspunkter, som bl. a. mit partis ordfører, hr. Juul-Madsen, gav udtryk for i relation til de ændrede regler for landbrugets momsbetaling, der kalder mig frem. Vi er alle enige med finansministeren i, at det i sin tid gav en likviditetslæmpelse for landbruget, da vi indførte den særlige ordning. Men bortset fra de særlige betalings terminer har landbruget jo været på lige fod med alle andre og er det fortsat med hensyn til momsbetaling. Altså er det en øjeblikkelig byrde, man lægger på landbrugserhvervet. Som hr. Juul-Madsen påviste, betyder denne nye byrde, lagt oven i alt det andet, som regeringen er kommet med siden vor tilslutning til EF, at de fordele, landbruget derved opnåede, i realiteten stort set nu indgår i finansministerens kasse.

Når man som jeg i kraft af mit medlemskab af statens jordlovsudvalg til daglig færdes i Vestjylland — undskyld, ikke til daglig, men i hvert fald ugentlig — og ser, hvordan man dér slider og slæber, kone, mand og børn, i 12 timer, ja, i perioder i 14-16 timer for at skaffe det fornødne til sig selv og skaffe en stigende valutaindtægt til den slunkne valutakasse, ja, så harmes man over en sådan indstilling. Nu skal man altså yderligere betale ekstra landgilde til nådig-herren hr. Grünbaum.

Jeg forstod på statsministeren, at det ikke hastede så stærkt med dette lovforslag som med de øvrige, og derfor vil jeg gerne komme med en invitation til finansministeren: vil ministeren ikke på lørdag tage med mig en tur ud i disse områder i Vestjylland og se de masser af hjem, hvordan man dér lever og virker og arbejder? Jeg føler mig overbevist om, at hvis ministeren ville det, så ville han vende beskæmmet hjem og trække sit lovforslag tilbage.

(Kort bemærkning).

Hilmar Baunsgaard: Jeg er ked af, at statsministeren ikke har svaret mig på mit spørgsmål. Jeg bliver derfor nødt til at referere lidt fra de fortrolige samtaler, vi havde. Statsministeren siger i dag: man kan jo ikke i god tid bebude sådanne afgifter. Nej, men når man inviterer partier til fortrolige samtaler og siger, at der skal ikke ske noget i den første uge andet end fastsættelse af udskrivningsprocenten, så må det tages som en oplysning til partierne. Vi var enige om under den samtale, det radikale venstre havde med ministrene, at der skulle ikke refereres fra det møde. Det har vi overholdt. Mente statsministeren ikke det, han sagde til os dengang? Hvis han mente det, hvad har så forandret hans opfattelse? Når statsministeren inviterer til fortrolige oplysninger, var det så ikke rimeligt, hvis han havde vidst det dengang, om han havde givet os den oplysning? Det er jo ikke anderledes, end at statsministeren ved, at giver han os en fortrolig oplysning, så er den fortrolig, det respekterede vi. Der må altså være noget, der har forandret statsministerens opfattelse i de forløbne 3 uger. Hvad er det, der har forandret statsministerens opfattelse?

Budgetministeren (Heinesen): Jeg skal gøre nogle enkelte bemærkninger vedrørende besparelsespolitikken. Fru Dagmar Andreasen sagde, at regeringen havde ikke foreslået reelle besparelser, hverken på de lovbundne udgifter eller på statens udgifter i øvrigt. Jeg er sikker på, at det var en fortalelse fra fru Dagmar Andreasens side, men den kunne jo bidrage til at skabe tvivl om, hvad der faktisk er passeret i henseende til besparelser. Der er for 1973-74 gennemført besparelser på ca. 1 milliard kr., bl. a. med det radikale venstres bistand, i særlig grad på undervisningsområdet. Der er for 1974-75 foreslået reelle besparelser på mindst 2,6 milliarder kr., og det er, som det tidligere er sagt, mere end nogen anden regering har sparet. Det har nedbragt den reelle vækst i statens udgifter til noget, der er meget væsentligt mindre end væksten under VKR-regeringen.

Hr. Enggaard henviste til hr. Nyboe

[Budgetministeren.]

Andersens tale i går, og derfor vil jeg gerne gøre nogle bemærkninger om venstres spareplan sammenholdt med regeringens spareplan. I venstres spareplan af 20. september i år opererer man for 1974-75 med besparelser på ca. 3 milliarder kr. Hvis vi sammenholder det med regeringens spareplan, sådan som den finder udtryk i den foreløbige finansplan for 1974-75, så udgør de egentlige besparelser godt 2,4 milliarder kr., og hertil kommer mindst 200 mill. kr. i yderligere besparelser som tilkendegivet af regeringen. Det vil sige, at regeringens samlede besparelsesforslag altså er på mindst 2,6 milliarder kr. Jeg synes, det er vanskeligt at se nogen væsentlig forskel på den samlede besparelse, som venstre ønsker gennemført, og den, som regeringen gennemfører.

Herudover er der naturligvis venstres supplerende forslag om i 1974 at erstatte 3 dyrtidsportioner med skattelettelser. Det forslag har økonomiministeren allerede kommenteret under åbningsdebatten, og konklusionen af denne kommentar var, at den aktivitetsstimulerende effekt ved denne operation er noget større, end hvis dyrtidsportionerne kom til udbetaling. Denne del af venstres forslag er altså efter vores vurdering ikke noget egnet middel til inflationsbæmpelse. Tilbage bliver et forslag fra venstre til udgiftsreduktioner for 1974-75, som i sin størrelsesorden efter min bedømmelse ikke ligger væsentligt over regeringens.

Hr. Hans Toft sagde, at vi skulle have fulgt den konservative spareplan, og også hr. Ninn-Hansen gjorde nogle bemærkninger herom. Finansministeren har allerede kommenteret den, men jeg ville godt sige yderligere, at sådan som den konservative spareplan fremtræder i beretningen fra politisk-økonomisk udvalg, så opereres der i denne plan ganske vist med besparelser på 4,2 milliarder kr. for 1974-75, men heraf er ca. 1,9 milliarder kr. de såkaldt lineære besparelser, hvor man f. eks. om de rammebelagte udgifter siger, at de skal beskæres med den og den procent. Det vil sige, at 40 pct. af det samlede sparemål for det konservative folkeparti udgøres af disse lineære besparelser, hvorom man ikke engang kan sige, at man klipper en tå eller hugger en hæl, for de rammer jo i flæng. I virkeligheden handler man ved besparelser af den type i stor ud-

strækning i blinde. Tilbage bliver altså 2,3 milliarder kr. i specificerede besparelser fra det konservative folkeparti — sammenholdt med ca. 2,4 milliarder kr., foreløbig, i specificerede besparelser i regeringens forslag.

Som jeg nævnte under åbningsdebatten, er vi rede til at drøfte de konkrete spareforslag med partierne, og indbydelse er som nævnt udsendt til venstre og konservative med henblik herpå. Når den bebudede radikale spareplan foreligger, vil regeringen også anmode det radikale venstre om en drøftelse, således som det for længst er tilkendegivet fra regeringen. Ønsker det radikale venstre en drøftelse, endnu før spareplanen er fremkommet, så vil det ikke støde på nogen indvendinger fra min side.

(Kort bemærkning).

Nyboe Andersen: Budgetministeren sammenlignede venstres spareforslag på de 3 milliarder kr. med regeringens spareforslag på 2,4 milliarder kr. — eller måske nu 2,6 milliarder kr. — og sagde, at det var der jo ikke meget forskel på. Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at vore forslag i det væsentlige er forslag, der går ud over de besparelser og skal lægges oven i de besparelser, som regeringen har foreslået.

(Kort bemærkning).

Ninn-Hansen: Jeg takker for de bemærkninger, budgetministeren fremsatte om den konservative spareplan. Det er da rigtigt, at denne plan indeholder forslag om procentvise reduktioner, men jeg gjorde før opmærksom på — og vil gerne høre budgetministerens kommentar hertil — at det var det samme, man gjorde i Vesttyskland. I Vesttyskland opfordrede regeringen de enkelte ministerier til, i hvert fald hvad angår de rammebelagte udgifter, at komme med reduktioner; der var tale om en styring fra det vesttyske finansministerium eller budgetministerium, som sagde, at nu måtte de enkelte ministerier foretage reduktioner af den og den størrelsesorden. Vort forslag svarer altså til, hvad man har gjort — efter min opfattelse med ret stort held — i Brandts regering. Derfor ville jeg egentlig gerne høre budgetministerens udtalelser om det spørgsmål. Jeg tænker egentlig også på det arbejde, budgetministeren skal gøre i den kom-

[Ninn-Hansen.]

mende tid. Vil han ikke have lettere ved at styre statens økonomi, hvis han kan give direktiver af den art? Fører budgetministerens erfaringer fra undervisningsbesparelserne ikke netop til den konklusion, at det er tilrådeligt, hvis det styrende organ i regeringen kan sige: vi budgetterer på den og den måde, så må I selv finde ud af, hvordan man skal gennemføre reduktionerne. Jeg tror da personligt, at budgetministeren, dengang han var undervisningsminister, kunne have klaret mange ting lettere, hvis man kunne have givet et sådant direktiv. Nu sidder budgetministeren på en anden plads, i en meget vigtig stilling, og derfor synes jeg, diskussionen har interesse.

Når nu budgetministeren tager ordet igen, så vil jeg også gerne høre nogle bemærkninger om det forhold, som vismændene var inde på, at offentlige besparelser, begrænsninger i offentlige udgifter, virker med langt større vægt i retning af den aktivitetsbegrænsning, vi er nødsaget til at have, end skatteforhøjelser gør. Hvis budgetministeren kan tilslutte sig den opfattelse, så er det i og for sig en understregning af, at man gør noget forkert ved ikke at gå ind på besparelspolitikken nu i stedet for at gå skattepolitikens vej, som man nu gør.

Budgetministeren (Heinosen): Hr. Nyboe Andersen gjorde opmærksom på, at venstres besparelsesmål på ca. 3 milliarder kr. var noget, der skulle forstås således, at det i alt væsentligt gik ud over det, som regeringen allerede havde fremlagt af besparelsesmål i den foreløbige finansplan. Jeg må sige, at det begriber jeg ikke helt. Hvis jeg hørte rigtigt under hr. Nyboe Andersens tale under åbningsdebatten forleden dag, blev der sagt, at venstres besparelsesmål skulle ses i forhold til BO-tallet for 1974-75, og på denne baggrund har jeg ikke, heller ikke på grundlag af de positioner, der er nævnt, kunnet opfatte venstres besparelsesforslag således, at det skulle dreje sig om besparelser totalt i størrelsesordenen 5,5 milliarder kr.

Hr. Ninn-Hansen spurgte, om det ikke kunne være meget fornuftigt at gennemføre lineære besparelser, og jeg tror også, der blev spurgt, om regeringen da ikke kunne tænke sig at foretage noget sådant eller ikke

havde foretaget noget sådant nogen sinde. Jo, det er klart, at man kan pålægge de enkelte ministerier og de enkelte styrelser at reducere deres bevillinger med så og så stor en procent, men vi har nu aldrig i regeringen bedrevet det på anden facon, end at vi har bedt om at få beskrevet konsekvenserne af en sådan form for besparelspolitik, og først når konsekvenserne var fuldt belyst og vi vidste, hvad det var, vi begav os ud i, blev disse besparelser gennemført. At det i nogle situationer i forhold til de enkelte institutioner inden for et område naturligvis kan være en fremkommelig vej, vil jeg bestemt ikke afvise. Det, jeg ønskede at sige med mit indlæg, var, at de specificerede besparelser i regeringens forslag og i det konservative forslag var af nogenlunde samme størrelsesorden.

Jeg er naturligvis enig med hr. Ninn-Hansen i — det er jo ubestrideligt — at den kontraktive virkning af en besparelse på et bestemt beløb er større end ved en skatteforhøjelse på samme beløb. Men dermed være ikke sagt, at skatteforhøjelser er et forkert middel. Den konklusion forstod jeg at hr. Ninn-Hansen gerne ville have jeg skulle drage i denne situation — og det forstår jeg i og for sig meget godt. Det, der er afgørende, og det, som ligger til grund for regeringens vurdering, er, at det kan være vanskeligt alene at spare sig ud af de økonomiske problemer.

Finansministeren (Grünbaum): Jeg synes ikke, hr. Niels Ravns bemærkninger kan stå uimodsiget. Selv om der ikke kom noget nyt, så kom der i hvert fald noget, som var forkert, nemlig en påstand om, at det var urimeligt at ændre reglerne vedrørende landbrugets momsbetaling, fordi landbruget — blev der sagt — ligger på linje med de andre erhverv med hensyn til momsordningen. Det er nemlig ikke rigtigt. Jeg ved ikke, hvor meget hr. Niels Ravn kender til disse ting, men landbrugets særlige ordning med en afgiftsperiode på et halvt år, hvor andre erhverv kun har et kvartal, bliver opretholdt. Ligeledes opretholdes landbrugets ordning med indbetaling 2 måneder og 20 dage efter det halve år, hvor andre har 1 måned og 20 dage. Der er altså en helt anden ordning for landbruget, og denne ordning røres der ikke ved.

[Finansministeren.]

Hr. Niels Ravn sagde, at inden for landbruget slider og slæber både mand og kone osv. — hr. Niels Ravn havde næsten fåret i øjnene. Ja men det er jeg da helt klar over, og jeg behøver ikke at tage til Vestjylland — jeg tager gerne med, hvis det skal være, men det behøver jeg ikke — for jeg kender landbrugets forhold ganske udmærket. Det er noget, der altid har interesseret mig personlig stærkt, og jeg er overhovedet ikke i tvivl om, at det er rigtigt, at man slider og slæber på masser af landbrugsejendomme. Men det gør man da sandelig også andre steder i dette land: i forretninger, på værksteder, hos håndværkere osv. Det er da ikke kun landbruget, der slider og slæber, der er også andre mennesker, der gør det, og som må lave deres momsregnskaber og andre ting, som staten nu kræver af de pågældende. Jeg kan godt erindre om den diskussion, vi havde i 1967 om disse problemer.

Nu fik landbruget altså en bedre ordning end de øvrige erhverv, som i virkeligheden har langt mere arbejde med momsregnskaberne. Landbruget er vel nok den del af erhvervslivet, der har det mindste arbejde med momsregnskaberne. De andre — detailhandelen og håndværkerne — skal altså klare sig med en afgiftsperiode på et kvartal og en betalingsfrist på 1 måned og 20 dage; landbruget har en gunstigere stilling, og det synes jeg vi skal have med, når vi skal vurdere disse ting.

(Kort bemærkning).

Nybøe Andersen: Den skal blive meget kort. Jeg må bede om, at budgetministeren studerer vores forslag lidt nøjere til de forhandlinger, vi glæder os til at skulle have om det inden så længe. De samlede tal i vores forslag skal ses i forhold til regeringens finansplan. At vi så for at komme ned i detaljer har måttet benytte budgetoverslagene, hænger sammen med, at finansplanen ikke har de specificerede tal, men det er alene på dette tekniske punkt, budgetoverslaget kommer ind.

(Kort bemærkning).

Ninn-Hansen: Når man tænker på de modsætninger, der er imellem os i denne sag, så kan man undres over, at jeg i hvert

fald kan konstatere, at budgetministeren og jeg i saglig henseende er ganske enige. Vi er enige om, at de lineære besparelser kan have en betydning. Navnlig i en periode, hvor man skal og må reducere statens udgifter, kan der være mening i at lægge det sådan op, at nu må man inden for de rammer, man har, foretage en procentvis nedskæring.

Det er selvfølgelig rigtigt, som budgetministeren siger, at så må man vide, hvad det drejer sig om. Vi ved, at det også får konsekvenser for lovgivningen. For en ordens skyld vil jeg sige, at selvfølgelig har vi ikke tænkt os at stille forslag af den art uden at ville tage et medansvar for den ændring af lovgivningen, der måtte blive følgen.

Vi er også enige om, at de kontraktive virkninger af en begrænsning af de offentlige udgifter er betydelig større end de forbrugsbegrænsende virkninger, man kan få af den ene eller den anden form for skatteforhøjelser. Tilbage står så spørgsmålet — det kan folkettinget stille sig selv, og det er der også mange andre der vil stille —: ja men hvorfor i alverden gør vi så ikke det rigtige? Når vi dog har den samme saglige opfattelse af tingene, hvorfor finder vi så ikke i fællesskab ud af, at nu tager vi den første fase med begrænsningen af de offentlige udgifter — måske også andre ting — og dernæst fortsætter vi i en yderligere fase, sådan at vi endelig kan få oprettet den økonomiske balance? Dette spørgsmål kan vel bedst besvares af statsministeren, og derfor venter også jeg på, at statsministeren svarer på, om det ikke er det, vi skal gøre, i stedet for det, vi er i gang med. Det er jo det sædvanlige, som vi har oplevet mange gange.

For en ordens skyld vil jeg gerne sige til statsministeren: der er ingen af partierne i denne sal, der vil optræde som sabotører. Hvis man ønsker at få dispensationer i forbindelse med behandlingen af lovforslag, så får man det; det skal vi ikke strides om. Det, vi diskuterer, er, om vi ikke kunne gøre noget langt bedre og gøre det i fællesskab. Jeg afventer med stor interesse statsministerens svar på de spørgsmål, der er stillet.

(Kort bemærkning).

Niels Ravn: Det var nu ikke landbrugets arbejdsindsats med hensyn til momsopgørelsen, jeg tænkte på, da jeg omtalte den lange

[Niels Ravn.]

arbejdsdag. Jeg er da fuldstændig klar over — og det nævnte jeg også i mit første indlæg, hr. finansminister — at landbruget også fortsat har en særlig ordning med en halvårsopgørelse. Men det bortforklarer jo ikke, at landbruget med hensyn til indbetalingen af momsbeløbet — bortset fra den engangskredit, det fik i sin tid — er på lige fod med andre erhverv.

Jeg glæder mig i øvrigt til turen i det vestjyske sammen med finansministeren.

Budgetministeren (Heinesen): Jeg bliver nødt til endnu en gang at tage ordet for at sige til hr. Ninn-Hansen, at det, som jeg i al stillfærdighed prøvede at sige, det var, at specificerede besparelser nu engang er besparelsesforslag af en større lødighed end forslag om lineære besparelser, for med specificerede besparelser ved man, hvad det er, man foretager sig. Med de lineære besparelser ved man det ikke.

Socialministeren (Eva Gredal): Hr. Enggaard spurgte, hvilken konsekvens jeg ville drage af, at der nu ydes tilskud til nedsættelse af prisen på mejeriprodukter. Herom vil jeg blot sige, at jeg fastholder mine lovforslag, som de ligger på folketingets bord. Jeg gør opmærksom på, at pensionisterne allerede har fået den særlige ydelse i sidste folketingssamling, og at det af bemærkningerne til lovforslaget dengang fremgik, at ydelsen rent teknisk ville blive indregnet i de almindelige satser i år.

Formanden: Vi går derefter til anden omgang, hvor taletiden for ordførerne for partierne samlet er 10 minutter. Jeg beder dem, der ønsker ordet, melde sig, for at de kan få ordet i den sædvanlige orden.

Juul-Madsen: Jeg skal ikke forlænge debatten om teknikken i forbindelse med momsoprævning i landbruget, kun konstatere, at det lovforslag, ministeren har fremsat, har den virkning, at man får et stærkt øget træk på landbrugets reserver. Det var efter mit partis opfattelse mere rimeligt, at disse reserver blev anvendt i forbindelse med ny valutaskabende virksomhed inden for landbruget.

Finansministeren var så venlig at citere

fra Jyllands-Posten. Jeg havde ikke fået læst det pågældende afsnit før — det har jeg i mellemtiden, men jeg forstår ikke rigtig finansministerens store glæde ved det afsnit. For artiklen fastslår, at når man gør plusser og minusser op og man er lidt heldig, så kan plusserne i forbindelse med nedsættelse af udgifterne på fødemidler nogenlunde opveje minusserne ved de afgifter, som finansministeren nu foreslår; det kan gå nogenlunde lige op. Så er ingen jo blevet lykkeligere af den grund.

Der er én ting, man har glemt i Jyllands-Posten, nemlig at man fordyrer ikke alene de varer, der er afgiftsbelagte. Også alle de varer, der ikke er afgiftsbelagte, også mælk og smør og andre fødemidler, som ministeren måske vil tilgodese i henhold til den bemyndigelse, han ønsker sig, vil jo blive fordyret, al den stund man gennem den samlede buket lægger en milliardudgift på erhvervslivet, en milliardudgift, der rammer både husleje og transport og andre ting, hvilket naturligvis bevirker, at også de fødemidler, som ministeren vil gøre billigere, bliver ramt af omkostningsforhøjelser som følge af den buket, finansministeren ønsker gennemført. Derfor har jeg ret i, at det er en tvivlsom fordel for dem, finansministeren vil hjælpe, og det er et minus for det erhvervsliv, som gerne skulle have fred og ro til at arbejde produktivt og til at skabe en produktion, der kan øge valutaindtjeningen.

Når vi nu skal citere aviser, så vil jeg tildele mig at citere fra dagbladet B.T., der har en opgørelse i dag over budgettet for en ganske almindelig familie med 2 børn; det drejer sig om en montør. For denne families vedkommende kommer B.T. til det slutresultat, at den buket, finansministeren er kommet med, bliver et minus økonomisk. Hertil kommer yderligere alle de ekstraudgifter, familien får ifølge anden lovgivning, der i disse dage føres igennem i folketinget. Jeg tror derfor, jeg har ret i, at familiens fornøjelse af de 400 mill. kr. sammenholdt med de 1,5 milliarder kr., som finansministeren har på den anden side i regnskabet, vil vise sig at blive stærkt begrænset.

Enggaard: Jeg forstod på finansministerens svar vedrørende momsindbetalingsreglerne, at han ikke rigtig kunne acceptere det synspunkt, at der her rejste sig nogle væ-

[Enggaard.]

sentlige problemer for de erhverv, det drejede sig om. Finansministeren tilføjede dog kort efter, at han selv i sin tid, da ordningen blev indført, havde fremhævet, at der ville opstå nogle meget ubehagelige problemer ved afviklingen. Her er vi nok alligevel ved tilståelsen i sagen. Når man skræller alle udenværkerne væk, står der tilbage nogle betragtelige likviditetsproblemer for de erhverv, vi her taler om.

Jeg understreger, at dette ikke alene er et spørgsmål om landbruget, selv om det er det største af de erhverv, som er på tale her. Lovforslaget omfatter også fiskeriet, og så tilføjes der de to små bogstaver „m. v.“. Jeg går ud fra, at „m. v.“ betyder gartneri og frugtavl. Jeg sagde i mit første indlæg, at det vel var et spørgsmål, om man i disse erhverv ligefrem følte, at forholdene havde ændret sig så afgørende, at der heri lå nogen som helst teoretisk eller reel begrundelse for det forslag, finansministeren har fremsat, og jeg hører gerne ministerens kommentar her til.

Jeg tror, det er meget væsentligt, at vi får diskuteret problemerne omkring denne likviditetsbegrænsning, og jeg var glad for statsministerens tilsagn om, at det ikke havde noget hastværk med gennemførelsen af dette forslag, sådan at vi kan få belyst forholdene i sammenhæng. Jeg tror også, det har betydning, at regeringen i mellemtiden måske kan forhøre hos de pågældende erhverv, diskutere med dem, hvordan tingene ligger, så erkendelsen af de reelle forhold kan blive bedre, end den måske er efter en ganske kort forberedelse af dette forslag.

Vedrørende prissænkningen på mejeriprodukter forstod jeg på finansministeren, at hvis man havde 2-3 børn, så var balancen hjemme. Så må jeg sige, at jeg er en heldig mand. Jeg har 3 børn derhjemme, og de er store mælkeforbrugere; der skulle altså ikke være nogen problemer, navnlig ikke efter at vi for længst er gået over til letmælk, som 40 pct. af sødmælksforbrugerne i øvrigt er det efter statistikken.

Tilbage bliver det nok så principielle problem, som udspringer af, at socialministeren allerede her i foråret, som jeg sagde, tog konsekvensen af, at socialdemokratiet stemte SF's forslag ned i vinterens mørke.

Den økonomiske virkning må da bekymre budgetministeren en smule. Efter at have tænkt over tingene nogle måneder og efter at have lyttet til folkets røst vedrørende fødevarerpriserne — det forstod jeg på finansministeren — skrider man nu til en større prissænkning på mejeriprodukterne end den forhøjelse, der var tale om i vinter. I mellemtiden har man ydet kompensation for prisforhøjelsen til pensioner og andre gennem sociale tilskud, som socialministeren nu holder fast ved, hvilket vil sige, at summa summarum opnår budgetministeren at få en væsentlig større udgift for staten, end man havde fået frem ved en fornuftig fremgangsmåde. Jeg er ikke overbevist om, at denne fremgangsmåde: først at afvise et forslag, så give kompensation og derefter alligevel gennemføre en prissænkning, af befolkningen vil opfattes som en særlig økonomisk fremgangsmåde.

Gunnar Jensen: Jeg har kun to små kommentarer. Finansministeren gentog, at lovforslaget ophævede en særlig hjælp til landbruget, der i sin tid blev gennemført. Jeg har den opfattelse, at det, der nu sker, er en ensidig ophævelse uden forhandling af aftalestof.

Finansministeren oplyste endvidere, at denne nedsættelse af prisen på mejeriprodukterne ikke ville påvirke pristallet. Det vil med andre ord sige, at vi kan konstatere, at det ikke vil påvirke pristallet i nedadgående retning. Om alle de øvrige forslag, som er fremsat, hedder det sig, at de har antiinflatøriske virkning. Vi er nogle stykker, der har nogen tvivl om, hvorvidt de virker sådan, men vi havde dog i hvert fald regnet med, at måske et af forslagene kunne virke i denne retning, nemlig dette forslag, men end ikke dette lille forslag kan altså virke i antiinflatøriske retning.

Finansministeren (Grünbaum): Da jeg henviste til artiklen i Jyllands-Posten, var baggrunden den, at hr. Juul-Madsen heroppefra gjorde meget ud af denne buket, og hr. Juul-Madsen brugte udtrykket, at regeringen og finansministeren hermed „brandskattede“ befolkningen. Det var det, der var baggrunden. Nu har hr. Juul-Madsen selv i allerhøjeste grad modereret dette og, forstår jeg, i virkeligheden trukket det tilbage igen

[Finansministeren.]

med sine sidste bemærkninger. Der var altså ikke tale om en påstand fra min side om, at nu kom vi med noget, som gav penge til befolkningen. Jeg sagde udtrykkeligt, at det samlede kompleks skal jo give den ene milliard, så slutresultatet må være penge til staten. Jeg er ganske enig med hr. Juul-Madsen i, at det kommer nok for de typiske familier til at gå nogenlunde lige op.

Hr. Enggaard mente, at jeg havde erkendt, at det var ubehageligt, det, der nu skulle ske. Ja, det har jeg naturligvis gjort. Det tror jeg også allerede jeg sagde i forrige omgang. En indskrænkning af likviditeten er ikke noget, der er behageligt, men det er indlysende, at disse foranstaltninger er ubehagelige på det ene eller det andet område. Jeg kan ikke se, der ligger noget særligt i at påvise det, eller at der skulle ligge nogen som helst tilståelse fra min side i det. Jeg er klar over, det er ubehageligt, og jeg sagde allerede dengang — jeg tror, det var i 1968 — at det ville være meget ubehageligt, når en sådan ordning skulle afvikles igen.

Hr. Gunnar Jensen påberåber sig nu for anden gang en aftale med landbruget og siger, at der her foreligger en ensidig ophævelse af en sådan aftale. Det kan godt være, jeg har glemt det — jeg har vel ikke kunnet opfatte alle enkeltheder — men jeg erindrer intet om, at det i dette folketing i sin tid af den daværende regering er blevet meddelt, at man havde indgået en aftale med landbruget, og at det var den aftale, vi gennemførte her i folketinget. Det erindrer jeg intet om, så jeg kan altså ikke acceptere, at regeringen herved ensidigt har brudt en aftale med landbruget. Jeg kender den i hvert fald ikke.

Juul-Madsen: Nu sagde den højtærede finansminister jo selv, at for den typiske familie gik disse afgifter og prislettelser nogenlunde lige op. Så har man vel lov til at spørge, hvad meningen egentlig er med det hele. Så er der altså tilbage kun den brandskatning af befolkningen, der ligger i, at man

for at få disse ting til at gå op og for i øvrigt at få tingene igennem vedtager afgifter, der i særlig grad rammer erhvervslivet, samtidig med at man gennem ændringen af momslovgivningen inddrager store beløb, som i øjeblikket kan anvendes til produktive formål i landbruget. Det vil altså sige, at jeg har ret, når jeg sagde, at uden at det er til glæde for nogen, fører man med den lovgivning, vi er vidne til i disse dage, en politik, hvor man tager fra det erhvervsliv, der skulle skabe beskæftigelse og skulle skabe værdier, der kunne omsættes i øget valuta-indtjening, samtidig med at man skaber en indviklet lovgivning, der yderligere vanskeliggør opretholdelsen af befolkningens tillid til politikerne her i landet.

Finansministeren (Grünbaum): De 600 mill. kr., som fremkommer ved afviklingen af den ganske særlige kredit, som landbruget fik, er ikke indgået i de beregninger, der ligger bag dette kompleks.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg forelår, at lovforslagene henvises til skatte- og afgiftsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Formanden: Jeg skal her udsætte mødet. Det genoptages kl. 14.15.

Mødet udsat kl. 12.46.

Mødet genoptaget kl. 14.15.

Formanden: Vi har i dag fornøjelsen at have besøg af en deputation fra det engelske parlament, og jeg vil gerne byde parlamentsmedlemmerne velkommen til at overvære mødet her i folketinget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om udskrivningsprocenten for kalenderåret 1974.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 1) findes i tidenden sp. 291, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 9).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Formanden: Sammen med denne sag foretages den følgende sag på dagsordenen, nemlig:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om sømandsskat.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 4) findes i tidenden sp. 291, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 9).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes tekst, henholdsvis paragraffer, og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Ove Hansen: Kun et par enkelte bemærkninger. Vi fra socialdemokratiets side kan medvirke til udskrivningsprocentens fastsættelse til 91 pct., det samme, som den har været de sidste 3 år.

Jeg beklager, det ikke var muligt i skatte- og afgiftsudvalget at opnå enighed om denne fastsættelse af udskrivningsprocenten.

Jeg har også bemærket, at man fra VKR-partiernes side føler sig lidt generet af de bemærkninger, socialdemokratiet og SF har fremsat i betænkningen fra folketingsudvalget. Det har naturligvis ikke været vor hensigt hermed at genere nogen som helst, det

ville i det hele taget være vor natur imod. Vi har blot i denne tekst givet udtryk for, at vi gerne ser en skattereform gennemført med virkning fra 1975, og vi har angivet nogle af de punkter, som vi mener må glide ind i en sådan reform.

Jeg vil til slut anbefale lovforslaget. Og lad mig tilføje, at også lovforslaget om sømandsskatten kan mit parti tiltræde.

Poul Schlüter: Der er kun gået en uges tid, siden vi havde første behandling af lovforslaget om udskrivning af statsskatter til næste år, men alligevel er det ligesom en helt anden politisk situation, der foreligger i dag her i folketinget.

Da statsministeren holdt sin åbningstale, og da regeringen fremsatte lovforslaget om udskrivningsprocenten for næste år, havde vi dog et teoretisk håb om, at regeringen ville være til at forhandle med. Der er så gået en uges tid siden første behandling, og nu foreligger den nye politiske situation, og den foreligger endda på tryk, så enhver kan læse om den.

Det nye er jo, at i dag møder vi efter afgivelsen af betænkningen fra skatteudvalget en regering, som er belagt med politiske håndjern. Nøglen ligger i SFs partiværelse, hvis ikke den er endnu bedre forvaret. I forvejen vidste vi, at regeringen havde bragt sig i en situation, hvor den ikke længere var i stand til at rokke med ørerne i hele boligpolitikken; det blev fastslået, da vi havde debatten og afstemningen om dagsordensforslagene for få dage siden. I dag møder vi en regering, som også har ladet sig pålægge en håndfæstning i hele skattepolitikken, og når det drejer sig om sparebestræbelserne.

Der er afleveret en betænkning fra skatteudvalget, og den er fuldstændig fantastisk sammenholdt med alt, hvad vi før har set. Det er den, fordi der er indeholdt i den en lang, lang redegørelse for et skattepolitisk principprogram, som S og SF har forpligtet hinanden til siden at ville gennemføre.

Men det rystende er, at der er ingen af de to forligspartnere, som er i stand til nærmere at redegøre for, på hvilken måde dette skatteprogram skal realiseres. Der er opregnet en lang række nye og næsten revolutionerende principper, bl. a. om at alle rentefradragsrettigheder og alle øvrige fradrags-